СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ X. Олифантъ, Па. Четверъ 25-го Децембра 1902. Число 52.

Що чувати въ свѣтѣ.

Конґресъ Сп. Державъ працювавъ горячково черезъ цѣлый минувшій тыждень. Въ высшой палатѣ конґресу дебатовано головно надъ становою неволею, реформою міліціи и „біломъ“ еміґраційнымъ. Сей „білъ“ котрый якъ звѣсно, мае на цѣли обмежене еміґраціи до Сп. Державъ, недопущене анальфабетôвъ и выключене анархістôвъ значно змѣнено.

Мѣжь иншими принято поправку сенатора Вейла, котра звучить, що вôльно спроваджувати зъ Европы фаховыхъ робôтниковъ, наколи-бъ не можь ихъ было найти въ Америцѣ. Часъ выдаленя чужинцѣвъ, котрѣ стали ся тягаромъ для краю, продовжено до двохъ лѣтъ.

Постанову о выключеню анархістовъ змѣнено въ сей способъ, що лишь на скрайныхъ анархістахъ тяжить заборона еміґрувати до Сп. Державъ. Пôдъ словомъ „скрайный“, треба розумѣти такихъ анархістôвъ, що кидають ся на всяке правительство, насильствомъ и убійствами бажають знищити теперѣшный суспôльный и державный устрôй. При дебатѣ надъ тою послѣдною точкою, заявивъ сенаторъ Гуръ, що многи анархісты оправданѣ въ Европѣ. Тамъ найде ся не одно правительство, котре на нѣчо лѣпшого не заслугуе собѣ лишь на се, абы его знищити.

Сенаторъ Мейсонъ зъ Илиноисъ, внôсъ дня 17. с. м. въ выс. палатѣ „білъ“, якій може стати ся страшнымъ батогомъ для безличныхъ угляныхъ баронôвъ и всѣхъ властителѣвъ майнôвъ. Змѣсть „білу“ такій: Наколи-бъ черезъ упôръ угляного тросту, въ наслѣдокъ страйку або зъ якихъ небудь иншихъ причинъ перестали продукувати (добувати) угле, президентъ Сп. Державъ мае право заняти копальнѣ и добувати угля въ имени правительства. Въ такôмъ случаю заименуе президентъ своихъ повновласниковъ, котрѣ будуть мати надглядъ надъ робôтниками, кермувати роботою и доставляти загалови потрѣбну скôлькôсть угля для пôддержаня въ краю торговельного та й промыслового руху.

На дневнôмъ порядку палаты представителѣвъ все ще стоить справа територій Арізоны, Индіянъ Територі, Ню-Мексико и Оклагомы. О скôлько можь было змѣркувати зъ дотеперѣшного ходу нарадъ, Индіянъ Територі, и Оклагома будуть зачисленѣ до Сп. Державъ яко оденъ станъ Оклагома а Ню Мексико и Арізона лишуть ся й на дальше теріторіями.

Кромѣ сего ухвалила палата представителѣвъ буджетъ на рôкъ 1903—1904 и призначила 1 міліонъ 400 тысячь долярôвъ на надзвычайнѣ гуманітарнѣ цѣли. Зъ того числа мае выасиґнувати ся 500 тысячь долярôвъ на поборюване пошести худобы въ станахъ Новои Анґліи.

Въ обохъ палатахъ порѣшено въ кôнци вôдрочати засѣданя на часъ рôздвяныхъ святъ, вôдъ дня 20. с. м. до 5. сѣчня 1903. р.

Фальшивыхъ срѣбныхъ грошей такъ много появило ся въ Америцѣ, що правительство загадуе ужити всѣхъ можливыхъ средствъ, абы прилапати фальшôвниковъ. На ґенеральнôмъ засѣданю членôвъ торговельнои палаты въ Ню-Йорку сконстантовано, що зъ 80 міліонôвъ срѣбныхъ грошей, якѣ курсують въ Сп. Державахъ, е 40 міліонôвъ долярôвъ фальшивыхъ. Сѣ грошѣ зробленѣ зъ правдивого срѣбла, та въ огляду на се, що срѣбло въ долярѣ вартуе лише 38 центôвъ, покуса и припада для фальшôвниковъ е велика, а импортъ фальшивыхъ долярôвъ ще бôльшій... Зъ 350 тысячь срѣбныхъ долярôвъ, котрѣ ню-йорскѣ банки внесли до державнои касы, 170 тысячь узнано за фальшивѣ и сейчасъ сконфісковано.

Торговельный договôръ мѣжь Кубою и Сп. Державами пôдписали оногды президентъ Кубаньскои републики, Пальма, и представитель американьского правительства, ґенеральный консуль въ Гаванѣ. Договôръ стане ся правосильнымъ, наколи буде потверджений черезъ конґресъ Сп. Державъ.

Навѣть малесенька република Мексико выповѣдае вôйну ненаѣснымъ тростамъ. Президентъ Діязъ выробивъ проектъ закона, якій мае на цѣли вôддати тросты пôдъ контролю правительства, Установлена до сего комісія малабы бачно слѣдити дѣяльность тростôвъ и вглядати въ ихъ интересы. Товчкомъ до такого проекту е ся обставина, що въ цѣлôмъ Мексику почали тросты крѣпшати и такъ рости скоро, немовь грибы по дощеви. На щасте тамошне правительство не перейшло еще въ руки тростовичôвъ, тому дасть ся зарадити лиху.

Кервава мара вôйны у Венезуели розпочала вже свою роботу. Сполучена фльота Нѣмеччины и Анґліи бомбардувала оногды надморску твердиню въ Порто Кабельо. Бомбардація продовжала ся черезъ 45 мінутъ, а венезуельскѣ гарматы вôдстрѣлювали ся зъ твердинѣ, доки не були знищенѣ. Кôлька венезуельскихъ воякôвъ было при тôмъ раненыхъ; оденъ погибъ. Фортифікацію Сельоно и Либерґудоръ зрôвнано кулями зъ землею.

Комендантъ сполученои фльоты высадили опôсля на берѣгъ морякôвъ и заняли збомбардованѣ позиція. Коменданта твердинѣ заполонено.

Телеґрамы донесли дня 17 с. м., що й Италія зажадала вôдъ венезуельского правительства вôдшкодованя въ сумѣ 542 тысячь долярôвъ. Слова италійского ультіматумъ о много острѣйшѣ вôдъ нѣмецкого и анґлійского. До того представителѣ Испаніи и Бельґіи почали такожь домагати ся вôдшкодованя для пôдданыхъ своихъ державъ.

Всѣ скубають нещасну Венезуелю, немовь псы дѣда и мабуть розôрвали бы еѣ на шматки, якъ бы не Спол. Державы, котрѣ одными и тыми самыми словами кажуть: „Голанъ! — здалека, Америка для Американцѣвъ!“ и повздержують ватагу европейскихъ грабежниковъ. Щобы мати бôльшу повагу, Спол. Державы пôслали на Караибске море, буцѣмъ то на маневры, сильну военну фльоту пôдъ приказами славно-звѣсного героя, адмірала Дюе. Зъ Караибского моря недалеко до Венезуелѣ, тожь адм. Дюе може зôдси знаменито обсервовати рухи грабежниковъ. Най лишь котрый зъ нихъ вôдважить ся загарбати одну пядь американьскои землѣ, такъ буде мати ся зъ пытна. Адміралъ Дюе насыпле ему такого бобу, якъ недавно Испанцямъ коло Манилѣ.

— Позавчера надоспѣли вѣсти о бльокадѣ военного порту Венезуелѣ, Ля Ґвайра. Сполучена фльота перемѣнила портъ въ купу румовища. Кôлька иншихъ портôвъ дожидае такои самои долѣ. Змаганя американьского правительства, абы закукурѣченѣ суперники здали ся на мировый судъ, не принесли пожаданыхъ наслѣдкôвъ. Нѣмеччина вôдкидае всякѣ пропозиціи.

Населене Венезуелѣ сильно огôрчене зъ тои причины. Правительство громадить вôйско, повстанцѣ лучать ся зъ правительственною арміею, а всѣ заявляють, що будуть бороти ся зъ ворогами своеи вôтчины до послѣднои каплѣ крови. Будемъ видѣти, що зъ сего выйде.

Соціялізмъ росте и ширшае въ арміяхъ европейскихъ державъ такъ скоро, що деякѣ деспоты сохнуть зъ журбы. Наслѣдки сего знаменитѣ. Просвѣченый воякъ не слухае такъ скоро своихъ начальниковъ, не хоче бути ворогомъ. Вôнъ робить тодѣ пôсля розуму и совѣсти. Найбôльше соціялістôвъ е теперь въ нѣмецкôй швайцарскôй арміи. Коли недавно выбухъ загальный страйкъ въ Швайцаріи, вояки соціялісти не хотѣли стрѣляти до робôтниковъ. 321 такихъ воякôвъ поставлено передъ военный судъ.

Династія російскихъ деспотôвъ — Романовыхъ, выгасне мабуть незабаромъ. Анґлійскѣ и нѣмецкѣ часописи доносять, що почавши вôдъ царя и царицѣ, а скôнчивши на стрыяхъ и вуйкахъ, всѣ нездужають. Деякѣ зъ нихъ якъ пр. великій князь, Константинъ нездужають на умѣ, другѣ мають сухоты, третѣ рака и т. д. Престолонаслѣдникъ мавъ такожь занепасти тяжко на груди недугу.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Грудень		
25	Ч.	Спиридона
26	П.	Евгенія, Ореста
27	С.	Филимона, Апольонія
28	Н	Праотцѣвъ. Елевтерія
29	П.	Аггея, Теофанія
30	В.	Даніила пр.
31	С.	Севастіяна

— **Выборче** право для женщинъ стоить теперь на дневнôмъ порядку въ Даніи. Славный проф. Брандесъ на запытане, яка его думка въ той справѣ, давъ таку вôдповѣдь: Переведене выборчого права для женщинъ не выдаеть ся менѣ неимовѣрнымъ. Воно консеквенціею демократичнои думки. Може осягнеть ся его найперше въ деякихъ британьскихъ кольоніяхъ, примѣромъ въ новôй Зеляндіи (впрочѣмъ, о скôлько знаю, его тамъ вже постановлено) або на австральскôмъ континентѣ и не заподѣе тамъ мабуть великои шкоды. Зате треба ще довго ждати, заки заведеть ся его въ Нѣмеччинѣ, Австріи, романьскихъ краяхъ та въ анґлійскôй матернôй державѣ, не говорячи зовсѣмъ про Росію або Туреччину“. Въ дальшôй розмовѣ Брандесъ заявивъ: „Выборче право мущинъ рѣчь дуже консервативна и было-бъ очевидно не справедливо, вôдмовляти его женщинамъ, коли вони привязують до сего таку велику вагу. Однакъ, якбы женщины одержали выборче право у Франціи (одинокій край, що воюе зъ церквою), то попала бы держава въ реакцію, якои и за 500 лѣтъ не могла бы позбути ся; повстала бы нова Ишпанія. Выборче право для женщинъ мало бы въ Италіи, Ишпаніи, Австріи, Польщѣ такѣ самѣ наслѣдки, якъ примѣромъ для Нѣмеччины 30 лѣтна вôйна, воно завернуло бы краѣ о кôлька десятокъ лѣтъ вспять. Думаючѣ женщины творять у всѣхъ краяхъ ще значнѣйшу меншість чимъ думаючѣ мущины“.

— **Звѣсный** въ цѣлôмъ свѣтѣ Фридрихъ Альфредъ Круппъ, называный »королемъ гарматъ«, померъ въ въ Ессенъ на ударъ серця. Круппъ бувъ найбогатшимъ мешканцемъ Нѣмеччины и мавъ 21 міліонôвъ марокъ рôчного доходу зô своихъ фабрикъ крицѣ и гарматъ. Въ его фабрикахъ, ґутахъ, копальняхъ зелѣза, угля, корабельныхъ варстатахъ и т. д. працювало разомъ понадъ 50.000 робôтниковъ. До кôнця 1890. р. зъ фабрикъ Круппа вышло 38.478 гарматъ.

Фр. А. Круппъ родивъ ся въ 1854. роцѣ и по смерти батька зъ 1887. р. обнявъ зарядъ фабрикъ и бувъ якъ его дѣдъ и батько доставцемъ гарматъ для всѣхъ державъ. Цѣсарь Вильгельмъ покликавъ его на члена палаты панôвъ та именувавъ тайнымъ радникомъ. Однакъ велике щасте зводить людей зъ розуму. Такъ стало ся и зъ Круппомъ. Соціялістичнѣ часописи вôдкрыли, що вôнъ погано ошукавъ своихъ робôтниковъ, вѣвъ не моральне жите, допустивъ ся злочину необычайности на островѣ Капрі, за що виточено ему процесъ въ Италіи, бувъ найбôльшимъ ворогомъ робôтничои справы и т. п. Кажуть, будьто-бы наслѣдкомъ сего вôдкрытя, его жена збожеволѣла, а Круппъ згриженый и прибитый занедужавъ и померъ на ударъ серця. Догадують ся такожь що вôнъ самъ наложивъ на себе руку.

— **Сумна** доля такого, що посвятить свое жите для добра загалу, бо рѣдко стрѣне ся зъ вдякою! Найчастѣйше жде его нужда.

Російскѣ часописи доносять, що звѣсный орґанізаторъ рôльничихъ хлопскихъ артелѣвъ (тростôвъ), д-ръ Микола В. Левитскій, умирае въ Елизабетъ-городѣ зъ... голоду. Прямо трудно повѣрити, щобы сему идейному чоловѣкови, якій орґанізацію артелѣвъ поклавъ за цѣль свого житя, а навѣть покинувъ адвокатуру въ той цѣли, дали люде вже вôдъ двохъ лѣтъ примирати зъ голоду. Сумно! Якъ доносить „Курьеръ“, станъ здоровля М. Левитского е грозный.

— **Галицкѣ** и буковиньскѣ жиды-шинкарѣ троять нашъ темный народъ, неначе щурôвъ. Въ Дорѣ, снятиньского пов. (Галичина), опечатали власти шинокъ и сконфіскували 1500 літрôвъ горѣвки, въ котрôй было намочене не гашене вапно, тютюнъ, страшна трутина — квасъ сѣрковый и кора зъ вôльхи. Той напôй бувъ такъ страшно пекущій, що хлопъ, выпивши его двѣ чарки тративъ свѣдомôсть. Справа зôстала вôддана до суду, котрый винныхъ певно покарае, але чи се повздержить жидôвъ вôдъ дальшого троеня народу, сумнѣваемось.

— **Великѣ** маґазины нафты фірмы Нафташева въ Одесѣ (Росія) згорѣли минувшого тыжня. Въ маґазинахъ было около 400 тысячь пудôвъ нафты, зъ чого не уратовано й одного пуда. Все стало ся жертвою огню вразъ изъ шѣстьма великими цистернями, машинеріею, робôтничимъ домомъ и всѣма сусѣдными будôвлями. Шкоду обчисляють на міліоны рублѣвъ.

— **Банкъ** въ Гілсборо, Н. М. ограблено минувшого тыжня такъ, що й одного цента не лишило ся въ его касѣ. Незвѣснѣ злочинцѣ добрали ся до банку въ ночи дня 14. с. м. и загорнувши всю готôвку, около 31 тысячь долярôвъ, та й 78 тысячь въ цѣнныхъ паперахъ, утекли. Шерифъ зъ помôчниками слѣдять за злодюгами безуспѣшно.

— **Праця** въ майнахъ твердого угля розпочала ся вже зъ цѣлою силою, але не всѣмъ выходить на здоровле. Капіталисты тягнуть зъ неи величезнѣ доходы, а робôтники погибають сотками. Послѣдними часами убило въ майнахъ коло Олифантъ. Прайсбурґъ, Джесепъ, Па. и въ охрестности 5 людей, а потовкло 18; коло Шамокінъ, Екселсіоръ Мт. Кармелъ и Шенандоа. Па. погибло 13 а покалѣчило 22 робôтниковъ; Коло Скрентонъ, Вілксберъ. Плімавтъ, Гейзлтонъ и Фріландъ, Па. начислено 11 убитыхъ и 37 потовченыхъ, мѣжь тыми 8 смертельно. Нема дня нѣ години, щобы не занотовано свѣжого нещастя. Мѣжь иншими дня 13 с. м. лучила ся въ Едвердсвілъ, коло Вілксберъ, Па. така пригода: Кôлька вôзкôвъ, якими вытягають угле зъ майнôвъ, урвало ся и зъ цѣлымъ розгономъ почали летѣти въ глубину копальнѣ. Тою самою дорогою ишло до роботы 4 майнеры, зъ котрыхъ нѣ оденъ не мôгъ вратувати ся въ вузкôмъ хôднику. Тяжкѣ вôзки убили на мѣсци трехъ, а одного тяжко покалѣчили.

— **Люта** зима и страшнѣ морозы тиснуть вôдъ 6. днѣвъ на Угорщинѣ. Телеґрамы зъ дня 19. с. м. доносять, що въ абавскôмъ, земплиньскôмъ, шаришскôмъ бережаньскôмъ и спишскôмъ комігатѣ замерзло минувшого тыжня 63 люда. Въ горахъ и пôдгôрскихъ околицяхъ появили ся стада вовкôвъ, якѣ заподѣяли вже богато шкоды помѣжь вôвцями и рогатою худобою взагалѣ. Йногдѣ волочить ся ихъ по 20 и 30 наразъ. Доси роздерли вовки 4. пастухôвъ. Въ наслѣдокъ тяжкихъ морозôвъ загроженѣ такожь виноградники. Заходить обава, що винна лоза вымерзне.

— **Дѣло** божевôльнои Зъ Пряшова, шаришского ком. на Угорщинѣ, доносять що жена фінтовского учителя. Михайла Мамоневичкеи, зарѣзала бритвою своихъ трое дѣтей. Нещасна допустила ся злочину въ нападѣ божевôля. Оногды почули сусѣды дикѣ крики въ хатѣ учителя. Кôлькохъ вôдважнѣйшихъ выважили дверѣ и вступили до хаты, де представивъ ся имъ страшный образъ. Жена учителя сидѣла зъ бритвою на столѣ, а трупы дѣтей лежали въ крови середъ хаты. Мати повôдтинала головы, неначе курчатомъ.

— **Нафтовый** тростъ, звѣсный пôдъ назвою „Стандердъ Ойлъ Ко.“ мавъ сего року 27 міліонôвъ долярôвъ чистого доходу. Мылилбы ся одначе той, хто бы гадавъ, що тростъ вдоволеный такимъ выскомъ. Зовсѣмъ нѣ, бо безличнôсть тростôвъ переходить всякѣ границѣ. Недавно пôдвысшивъ вôнъ опять цѣну нафты (1 центъ на ґальонѣ) на чѣмъ заробить вбо яснѣйше, зрабуе вôдъ бѣдныхъ людей, 8 міліонôвъ долярôвъ.

— **Три** хлопцѣ наразъ породила оногды въ Чікаґо, Ил. жена польского еміґранта. Ернеста Ґренка, зам. при ул. Врайтъ, ч. 13. Мати и дѣти здоровѣ. Оденъ зъ новонародженыхъ важить 6, другій 7 а третій 8 фунтôвъ, Замѣтно, що хоть ся супружа пара живе вже зъ собою вôдъ кôлькохъ лѣтъ, не могла якось дождати ся дѣтей. Ажь теперь давъ имъ Господь зъ...причинкомъ.

— **Страшна** експльозія пороху лучила ся дня 16. с. м. въ однôй цитадели недалеко Кайро, въ Египтѣ. Ексшльозія знищила муры цитаделѣ и убила 18 воякôвъ, самыхъ туземцѣвъ. Гукъ експльозіи было чути на 20 миль довкруга.

N. 134

До вѣдомости
всѣмъ членамъ Р. Н. С.

Дорогі братя!

Читайте и судѣть!

Въ ч. 33. ґазетки „Правды,“ пôдло ворожои нашому товариству Р. Н. С. помѣстили мѣстопредсѣдатель, секретарь и касіеръ М. Р. Н. С. въ Джерзи Сити, протестъ въ имени всѣхъ ихъ членôвъ противъ „суспендаціи“ бувшого гол, секретаря. Щобы всѣ вѣрні члены нашого Союза знали, якои справедливости тримати ся при дальшихъ нападахъ на Р. Н. С. зô стороны его пôдлыхъ ворогôвъ, объясняю ту справу и заявляю:

1. Ще на 6. гол. конвенціи Р. Н. С. въ Питсбурґу було ухвалено, що предсѣдатель мае право суспендовати кождого урядника, невыповняючого своихъ обовязкôвъ (345 въ додатку до статутôвъ). Та сама ухвала зôстала потверджена на сегорôчнôй 7 гол. конвенціи а кромѣ того назначено й ухвалено, що гол. предсѣдатель мае по суспендованю урядника подати причины суспензіи на письмѣ раднымъ и контрольнôй комисіи до потверджения. Такъ я й поступивъ. Таке письмо выславъ я ще 10. Децембра с. р. до радныхъ. Єслибымъ бувъ зробивъ инакше, противилобы ся то було ухваламъ послѣдної гол. конвенціи. Знаючи, що така справа дуже важна, я не хотѣвъ робити се безъ свѣдкôвъ, для того завôзвавъ-емъ контрольну комисію и гол. касіера и цѣла та справа вôдбулась въ ихъ присутности.

2. Головне секретарство передавъ я въ руки того кандидата, котрый на 7. головнôй конвенціи дôставъ найбôльше голосôвъ зъ ряду. Въ протоколярнôй книжцѣ стоить написано, що голосôвъ на секретаря гол. дôставъ Д. Д. Пирчъ 3$, С. Ядловскій 28, В. Гришко 10. П. С. Ядловскій зôставъ на тôй пôдставѣ заступникомъ гол. секретаря, а се все, дорогі братя, переконуе кождого, що самъ порядокъ рѣчей, справедливость наказувала менѣ нѣкому иншому, лишь п. С. Ядловскому передати ведене секретарскихъ книгъ. Єслибымъ бувъ поступивъ инакше, зробивбымъ блудъ, поповнивъ несправедливость.

Колибъ вôнъ чувъ ся нездôбнымъ до провадженя секретарства, певне самъ зрече ся того уряду.

3. Протестъ той помѣстивъ мѣсцевый урядъ Р. Н. С. въ Джерзи Сити не для информаціи, а лишь въ злобнôмъ намѣреню. Се доказую такъ:

Перше. Дня 16. Децембра с. р. дôставъ емъ письмо вôдъ п. Василя Коваля, що ихъ члены не пôслали грошей до касы Р. Н. С. для того, понеже секретарь Д. Д. Пирчъ не приславъ имъ выказôвъ, отже они не знають якій порядокъ въ Союзѣ. Тымчасомъ публично запытують, які суть причины „суспендаціи“ гол. секретаря! Якъ то? Єсли вже давно зналисьте за непорядокъ, то чому не хочете розумѣти причины „суспендаціи?“

Друге. Протестъ свôй помѣстили — де? Въ „Правдѣ“, въ тôй ґазетѣ, котра вже друковала стôлько вымышленыхъ брехней противъ Союза и нѣбы то рабункового господарованя вдовиными и сирôтскими грошми. Хто помѣщае протестъ въ ворожôй его товариству ґазетѣ, той показуе, що вôнъ самъ естъ его ворогомъ. Протестъ помѣстили въ „Правдѣ“ зъ дня 18. Децембра, а тыждень пôзнѣйше прислали такій самый протестъ до „Свободы“ до оголошеня его. Нѣ, братя, колибысьте мали добру интенцію, и лишь о информацію вамъ ходило, були бысьте насамперед запротестовали въ орґанѣ того Товариства, до котрого належите.

Дорогі братя Союзане!

Я не позволивъ друковати такого протесту въ нашôмъ орґанѣ, бо насъ высмѣявъ бы свѣтъ, що выбираемо предсѣдателя, даемо му права а не хочемъ потôмъ слухати тыхъ правъ. Встыдъ и ганьба впала бы на насъ, що ще не переконали ся, чи чоловѣкъ злый, а вже вôдбираемо ему охоту до працѣ нестôйными и злобными нападами. Цѣлу ту справу пôддаю пôдъ вашъ осудъ. Судѣть такъ, щобы въ будуще зле поступати вôдхотѣлось кождому.

Питсбурґъ, Па. 20-го Децембра
М. Стефановичъ г. пр. Р. Н. С.

Згадки
изъ житя старого майнера.

Уперед всього мусимо сказати собѣ правду въ очи, а то таку, що зô старого краю зайшли мы сюда темні гей тота нôчь. И треба було видѣти ту погорду, зъ якою вôдносили ся до насъ тутешні Американцѣ. Вважали насъ мало не за худобу, бо булисьмо непросвѣчені та не зналисьмо навѣть, якъ жити по людски. Насъ вважали за зайдôвъ, заволокôвъ, котрі вôдтакъ станутъ скебами. Бояли ся, щобы черезъ насъ не упала цѣна робôтника. Коли видѣли, якъ нужденно мы убрані та яка наша мізерна страва, мѣркували, що мы такі самі, якъ Чайны, що мы за леда-що, за якихъ 50-60 центôвъ будемо гарувати цѣлыми днями по фабрикахъ та майнахъ. Я ще нинѣ дивую ся, що такъ не стало ся, божь у старôмъ краю привыкли мы до 25 центовъ за цѣлоденну працю тай щасливі були, коли малисьмо досыть бандурокъ та азимки у поживу. А тутъ наразъ прійшлисьмо на мясо, на бѣлый хлѣбъ, щей выстало на пиво. Чистый рай! Й не 50 ц., заробити можна а 1½ и 2 таляры або й бôльше на днину. То можь було справдѣ здурѣти и уважати компаністôвъ за такихъ справедливыхъ добродѣѣвъ, які хиба у снѣ снять ся.

Бачучи наплываючій тысячами голодный нашъ народъ, справедливо бояли ся Американцѣ, щобы колись пôдчасъ страйкôвъ мы не стали по сторонѣ компаністôвъ та басôвъ. Тожь боячись того, обходились зъ нами якъ зъ жебраками та послѣдною голотою. Ті, що суть въ Америцѣ вже по кôльканайцять лѣтъ, запамятають добре ті часы, коли то за нами кидали камѣнемъ та болотомъ, та выкрикували, прозывали насъ рôжными огидными прозвищами. Корыстали такожь зъ того, що не зналисьмо, якъ, та де шукати собѣ права-справедливости. Ой далось намъ добре въ знаки наше руске ґрінорство. А навмысне кажу „руске,“ бо инші народы, котрі тутъ позаходили, не найшли противъ себе такого завзятку та ворогованя, бо се були письменні, розумні люде. Нашіжь лемкôвскі проводырѣ священики пустили насъ изъ краю зъ „ментриковъ“ та „zaświadczeniem moralności“ за пазуховъ, а зъ сѣчковъ та полововъ въ головѣ. Днесь по кôльканайцятьохъ лѣтахъ твердого робôтницкого житя та гôркои практики, колимь врештѣ пôзнавъ, якъ то совѣстні священики дбають за просвѣту та пôдвигнене Русина, мѣркую собѣ: Боже, Боже! чому наша Лемкôвщина така нещаслива?

Кôлька священичихъ родинъ гейбы монополь взяли на цѣлу нашу сторону. Дѣдъ, сынъ та внукъ попуе тай попуе на однôмъ селѣ. А зъ того таке выходить, що коли деинде народъ поступае, зъ бѣдою ся боре и бѣду замагае, у нашихъ горахъ гейбы въ соннôмъ царствѣ. Усьо заснуло, и яка нужда була 200 лѣтъ назадъ, така и теперь. „Тверді патріоты“ твердо тримають насъ на ланцуху у темнотѣ, щобы тымъ лекше здирати изъ насъ остатну сорочку.

Тожь не дивуйте ся менѣ, що якъ лише учую слово „москвофулъ“ або „кацапъ“ то ажь ся стрясу. Заразъ стають менѣ передъ очима усѣ наші лемкôвскі „твердорусскіи“ священики, сыті, товсті та червоні, годовані потомъ обдертыхъ моихъ краянôвъ. Може де и є які правдиві апостолы Христа, але я вамъ и забожу ся, що на моимъ вѣку такихъ не видавъ.

Простѣтъ менѣ, старому майнерови, отсі терпкі слова, але годѣ стримати, якъ собѣ погадаю старокраеву бѣду та за тое, що тому причиною.

Теперь жежь вамъ розповѣмь дальше, що то дѣялось изъ нами на вôльнôй землѣ Вашинґтона. Кôлька рокôвъ, якъ зачали наші люде еміґрувати, було намъ тутъ справдѣ гейбы у пеклѣ. Роботу давали намъ на найгôршôмъ, найбôльше небезпечнôмъ плейзѣ. Кôлько то людей тогды стало калѣками або й утратило житє! Басъ, бачучи покôрного Русина, котрый хапавъ его руку цѣлувати (таку школу мавъ у краю), вважавъ насъ за худобу, котру вôльно бити, послѣдними словами ганьбити и т. п. И прості робôтники другихъ народностей збыткували ся и докучали намъ на каждôмъ кроцѣ. Зайдемо неразъ до готелю выпити пива, ажь тутъ наднесе Айришôвъ, Велшôвъ чи тамъ иншихъ. Анѣ не з'оглянемо ся, вже похапали намъ зъ передъ носа шклянки чи келишки, смѣють ся, кепкують та выпивають. А стрѣбувавъ хто противъ сего выступити, то дôставъ шклянковъ въ лобъ та кулакомъ въ зубы. Памятаю, були разъ хрестины у одного Русина. Вôнъ ще й теперь жие, то може присвѣдчити.

Принесли мы до гавзу пару кекôвъ пива, хотѣли погоститись. Втôмъ впадае межи насъ цѣла череда Айришôвъ, розтрутили насъ на боки, вхопили пиво та закуску тай въ дверѣ. И щожь було робити? Пропало! У краю насъ учили, що „покôрне теля двѣ коровы ссе“, тожь мы були якійсь часъ дуже покôрні, ажь поки не переконали ся, що не то двѣ, але жадна корова не дасть тому молока, хто вôдважно его не умѣе здобути. Та вôдтакъ, пôзнѣйше вже, дôйшли мы ще й до того, що мы властиво не є жадні телята, але люде, хоть и Лемки, хоть Русины. И вôдъ того то часу, якъ мы перестали по старокраевому кланятись и лизати руки, вôдъ тогды доперва усьо пôшло на лѣпше. Кидавъ хто на мене камѣнцемъ, а я почастувавъ его таки здоровою каменюкою, грозивъ менѣ хто кулакомъ, а я його заѣхавъ межи очи що ажь простеръ ся на земли, за обиду та кривду потягнувъ его на справу до корту, — ажь тогды порозумѣли другі народы, що и въ рускихъ жилахъ не вода а кровь, та що наші головы не капустяні.

Але еще довгій часъ перейшовъ, заки насъ стали поважати. Хоть вже насъ не зачѣпали, та що зъ того. Въ душѣ кождый мѣркувавъ, що мы дурнѣ, лишь не казавъ голосно, бо боявъ ся твердого руского кулака.

Доперва недавно мають декотрі зъ насъ правдивый пошанôвокъ у чужихъ.

А мають его тоті, котрі постарали ся просвѣтити. И тутъ мушу публично сказати, що най буде велика честь тымъ галицкимъ священикамъ, котрыхъ шмаркаті нюйорскі сомары прозывають „попиками-радикалами“. Нехай очи видять, якъ на тыхъ плейзахъ, де они навчають, росте значѣне и повага наша, рускихъ робôтникôвъ. И се цѣлкомъ природно. Они позакладали всюды школы и читальнѣ, они выдають таку розумну ґазету, якъ „Свобода“ та провадять насъ на дорозѣ поступу та добра. Черезъ нихъ пôзнали мы установы нового краю и навчили ся до того пристосувати. Мы пôзнали также, яка то славна історія Сполученыхъ Державъ, якій то великій герой бувъ Юрій Вашинґтонъ, якій добродѣй Лінкольнъ, они вказали намъ дорогу, якъ мы робôтники маемо шукати и старати ся про свои права. При выборахъ мы вже не хочемо бути дурною худобою, котру жене перший лѣпшій хрунь якъ стадо баранôвъ до голосованя, мы вже мѣркуемо, щобысьмо мали робôтника хотьбы и президентомъ Спол. Державъ. Прийшовъ великій страйкъ, то скебували рôжні чужинцѣ, але Русины, хоть не оденъ бѣдувавъ, то жаденъ не бувъ хрунемъ зрадникомъ для робôтничои справы. И переконали ся Американьскі робôтники, що мы умѣемо постояти за спôльну нашу справу и кождый славить насъ теперь, що мы є all right!

А хтожь насъ того навчивъ? Черезъ кого насъ люде за людей мають? Єще разъ скажу, що лише черезъ працю надъ нами молодыхъ галицкихъ священикôвъ.

Томужь братя зъ цѣлои силы пôдпираймо ихъ змаганя, пôддержуймо Р. Н. Союзъ и „Свободу“ та „Осу“, а женѣмь букомъ ті недоварені капустяні головы, котрі лише встыдъ приносять цѣлôй Руси. Лишь погадайте собѣ, куды може завести слѣпый, чого може навчити дуракъ, у яку пропасть втрутити пôдлый? А чижь такими не є нюйорскі брехачѣ. Нехай ми хто скаже, чого розумного навчивъ ся вôнъ зъ „Брехнѣ“? Тажь сварити ся и лаяти умѣли мы вже пасучи товаръ.

Якъ хто знае, най такъ робить. А я такъ скажу: Волю я на кождый спосôбъ тримати зъ розумными попами, бо нѣхто не подивуе ся, якъ скажу, що они можуть мене еще богато дечому навчити, але въ жаденъ спосôбъ не розумѣю, чого може навчити такій Гладикъ, Борухъ або другій. Мусить то бути вже дуже великій дурень и ґрінорь, котрый шукае порады и науки у такôй „ґазетѣ“, котру выдае бувшій бартендеръ и не сповна розуму дякъ. Тому справедливо прозывае „Свобода“ нюйорску шмату що она є ґазета лише для дурныхъ людей.

Ото вамъ изъ практики написавъ
Старый майнеръ.

Дорогою ошуки и брехнѣ.

Въ середу минувшого тыжня, закôнчили майнеры свои зôзнаня передъ страйковою комісією въ Скрентонъ, Па. Послѣдными свѣдками зъ ихъ стороны були малі дѣти, котрі працюють въ майнахъ, а также знатоки робôтничихъ вôдносинъ въ Америцѣ, попъ, д-ръ Петро Робертъ, президентъ „Американьскои Федераціи Працѣ,“ п. Самуилъ Бомперсъ, бувшій судія, п. Диравъ, и кôлькохъ иншихъ.

Зôзнаня дѣтей о стôлько интересні, що ихъ вызыскують и ошукують угляні компаніи ще бôльше якъ дорослыхъ робôтникôвъ. Оденъ 12-лѣтный хлопчина зôзнавъ, що одержуе за свою роботу 65 центôвъ денно, а однакъ бували случаѣ де его мѣсячна платня выносила всего-навсего 25 центôвъ. Прочу зарôбщину обтягнула компанія за помешкане, (оплачуване родичами) и инші незвѣсні ему довги. Другому хлопчинѣ выплачено лише 1. цента за цѣломѣсячну тяжку працю. За що обтягнено ему, лишь Богъ оден знае.

През. Мічелъ, котрый бувъ ще разъ переслухуваный при кôнци, д-ръ Робертсъ, и п. Бомперсъ такожь знаменито боронили робôтникôвъ. Зôзнаня през. Бомперса навѣть дуже цѣкаві. Угляный тростъ, говоривъ сей ґенералъ 2-міліоновои робôтничои орґанізаціи, йдуть систематично до сего, абы друлити майнерôвъ въ еще бôльшу нужду. Маю ясні доказы въ рукахъ, що угляні компаніи нарокомъ спроваджують зъ Европы дешевого робôтника, щобы обнижити цѣну, якои домагае ся за свою працю американьскій робôтникъ. Законы, котрыми заборонено спроваджувати контрактовыхъ робôтникôвъ, не мають для нихъ нѣякого значѣня.

Немиле вражѣне выкликала стороннича заява и поведене предсѣдателя страйковои комісіи, судіѣ Ґрея. Бувшій судія Диравъ хотѣвъ предложити доказы, въ якъ нелюдяный, безличный и прямо розбишацкій спосôбъ обдирае угляный тростъ цѣлый загалъ населеня. Предсѣдатель не згодивъ ся одначе выволѣкати такі справы передъ мировымъ судомъ, оправдуючись тымъ, що они належать до найвысшого суду у Вашинґтонѣ. Тамъ удавайте ся зô скаргою на тростъ — закôнчивъ.

И якъ-же надѣяти ся добра вôдъ такого суду? Тажь вôнъ прямо затыкае вуха и не хоче чути кôлько лиха дѣлае угляный тростъ въ цѣлôмъ краю. Се не пахне добромъ.

Зôзнаня стороны властителѣвъ майнôвъ розпочали ся дня 17. с. м. по полудни. Зъ самого початку показало ся одначе, що компаніи предложили фалшиву табелю платнѣ майнерôвъ, а се въ тôй цѣли именно, абы ошукати судъ. Чижь се не капіталістична безличнôсть? Цѣла Америка глядить сегодня на нихъ, жде вôдъ нихъ поважного слова обороны, а они по старому идуть дорогою ошуки и брехнѣ. И нѣяка перепона, анѣ опінія загалу, нѣ повага суду, не истнуе для нихъ. Идуть все дальше и дальше тою дорогою, летять на ослѣпъ, неначе скажені. Допчуть по трупахъ робôтникôвъ, бродять въ ихъ крови, тручають до могилы сотки тысячь людскихъ истотъ, гублять по дорозѣ свою честь и совѣсть, а мимо того все идуть тай идуть. Необачні, слѣпі! Они не думають навѣть, що генъ, генъ за горою, на скрутѣ дороги, може бути бездонна пропасть, яка поглотить ихъ и цѣлый капіталістичный устрôй. Ихъ мандрôвка є школою для робôтникôвъ, товчкомъ для народа, котрый починае ненавидѣти такі дороги, ворушатись и думати о реформахъ. А сесі реформы будуть бездонною пропастію и могилою для капіталістôвъ.

При дальшôмъ переслухуваню компаністôвъ иде такъ само. Брешуть, крутять отъ и все.

Минувшои пятницѣ и суботы старали ся доказати, будьто бы майнерамъ жило ся, мовь у Бога за дверима. На щасте робôтники мають добрыхъ заступникôвъ, котрі знову показали имъ наглядно, що здорово пробрехали ся.

Зъ канадійской Руси.

Невеселі вѣсти зъ Канады. Хотяй давъ Господь сего року красный урожай и пôдъ матеріяльнымъ взглядомъ Русинамъ вже гараздъ поводить ся, та за те намножило ся на канадійскôй Руси, чимало хрунѣвъ, котрі вырѣкають ся своеи народности и обряду, а переходять у польскій таборъ. Єсть тамъ ославлена трôйця польскихъ попôвъ — двохъ братôвъ Кулявыхъ и якійсь Ольшевскій, котрі заганяють темного руского хлѣбороба до польскои стайнѣ. Самі не знаемо, якъ можуть найти ся ще такі крайне дурні люде, котрі утекли зъ краю зъ пôдъ ляцкого, паньского ярма та утекли на тое, щобы на вôльнôй земли самохôть упхати свою голову у стрычокъ польскихъ дурисвѣтôвъ. Тажежь теперь вже нѣхто не може сказати, що не ма рускихъ священикôвъ, що не ма де высповѣдати ся, дитину охрестити та шлюбъ взяти. Вже єсть у Канадѣ руска місія, вже є кôлькохъ рускихъ священикôвъ. Лише треба коло нихъ горнути ся та гнати прочь вôдъ себе всякихъ „кулявыхъ“ искусителѣвъ. Часъ вже розумъ мати та совѣсть. Чи конче хочете пхатись у паны, чи гадаете, що якъ пôдете до „kościoła“ и засядете въ лавцѣ, то вже будете панами? Схаменѣть ся люде! Шукайте поваги и значѣня межи своими, а не у ворогôвъ. Во ворогъ красно коло васъ ходить, щобы за вашій гроші до маетку дôйти, а въ душѣ смѣе ся, що умѣе пôддурити масными словами непросвѣченого. Тому покликомъ нашимъ у Канадѣ нехай буде: „Прочь зъ Кулявыми, прочь зъ Ольшевскимъ!“ Не помагаймо будувати имъ Польщѣ, а будуймо собѣ свое власне щасте и долю. Не забуваймо нѣколи, що мы сыны Руси-Украины, та що самі Поляки спѣвають:

Jak świat światem
Nigdy nie był Polak Rusinowi bratem.

Мы и не потрѣбуемо ихъ любови та братерства, мы хочемо стояти самі, безъ жадной опѣки. Кôлькасотъ лѣтъ дае намъ добру практику и свѣдоцтво, що вартае польска пріязнь та обѣцянки.

Тому ще разъ кличу: Не дайте ся, любі братя циганити польскимъ заволокамъ!

Рускій фармеръ.

Дописи.

50. ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Дарунокъ польскои шляхты.

Якъ я писавъ свого часу, ухваливъ бувъ галицкій соймъ законъ про рентові посѣлости, законъ призначеный на те, абы при его помочи заселити руську часть Галичины Мазурами, ну, й дальше, абы тыхъ Мазурôвъ держати въ економічнôй и політичнôй шляхотськôй неволи! Бо не думайте, що польська шляхта душить лише руського хлопа, а польського любить; — нѣ, вона такъ само душить и польського хлопа, лише ѣй ходить о будоване Польщѣ на Руси; а що до сего не можна ужити руського хлопа, то вона найперше пустить на руського хлопа польського, а сама сяде доперва на шию польського.. Отсей законъ не дôставъ цѣсарськои санкціи, але що шляхта хоче його за всяку цѣну перевести, то „Коло польське,“ поставило до правительства передовсѣмъ жадане, абы всѣ законы, ухвалювані въ „парляментѣ польскои шляхты“, т. є. въ галицькôмъ соймѣ, достава и санкцію. Тожь коли проектъ закона о рентовыхъ посѣлостяхъ стане дѣйсно закономъ, то достанемо новый дарунокъ вôдъ польскои шляхты.

Другимъ дарункомъ, але вже для всеи Галичины є пôдвысшене податку вôдъ пива. Краєвый Выдѣлъ выготовивъ уже вôдповѣдный проектъ закона и предложить його соймови до ухваленя, соймъ його певне ухвалить, цѣсарь певне санкціонуе, — ну, и будемо платити вôдъ гектолітра пива не одну корону податку, якъ досі, але двѣ короны. Отсей дарунокъ польскои шляхты пришибне трохи галицкій пивоварный промыслъ а кромъ того причинить ся до бôльшого уживаня горѣвки.

Зъ пропінаціи, якъ звѣстно, тягне зиски польська шляхта, проте уѣе вона при сѣй нагодѣ двохъ заяцѣвъ за однымъ заходомь. Й збôльшить свои горѣвчані доходы и достане въ формѣ податку вôдъ пива нові сумы для будованя шляхотсько-злодѣйсько-шахрайського царства на руськôй земли...

10. грудня, 1902. р. М. Л.

Олифантъ, Па.

Дня 20 грудня вôдбуло ся въ Олифантѣ представлене театральне для дѣтей „Гостина св. О. Николая.“ Выстава тои штучки удалась знаменито. Цѣла простора галя рускои школы выповнилась по береги старшими и дѣтьми. Тікетôвъ розпродано понадъ 300. Аматоры грали дуже красно, а вже певно найбôльше сподобавъ ся усѣмъ Антипко, котрого ролю гравъ робôтникъ зъ дру-

карнѣ „Свободы“ Мг. Й. Косовый. Безвинный смѣхъ такъ и лунавъ по сали на кождый рухъ та ґримасы „чорта.“ Парубковъ грали Иванъ Свала и В. Павлишакъ та вывязались добро зо своеи ролѣ. Однакъ дѣточки найбôльше втѣшились зъ приходу „О. Николая“ та тыхъ многихъ дарунôчкôвъ, якй у кошахъ принесли за нимъ „Ангелы.“ Ролю „О. Николая“ гравъ учитель Мг. М. Паздрѣй дуже удачно и вѣрно, заховуючи и въ поставѣ и въ голосѣ незмѣнену повагу и ласкавость. „Ангелами були дочка Мг. Цѣцюры, Мери, Хиляковна Ольдзя, дочка славнозвѣсного патріота Юрія и Параня Ковальчикъ, дочка руского покоевого малира. Найменшимъ же „ангеликомъ,“ що провадивъ „Чудотворця“ за руку, була шестилѣтна Марійка Струтиньска, дочка мѣсцевого священика. Усѣ „ангелы“ выглядали прекрасно и дуже гарно вôдограли свою ролю. И найменшій „ангеликъ“ голосно та смѣло выголосивъ звѣсній стишки: „Спѣшись Угоднику Божий“ — а що до першого „ангела“ то той рôвнякъ красно выповѣдавъ свою тяжшу ролю.

На представленю було трохи Анґликовъ та Словаковъ, котрй цѣкаво приглядали ся сѣй красной, дитячôй урочистости. Треба було бачити тй червоній личка и блискучй очи, ту радость, утѣху тыхъ всѣхъ маленькихъ людей, щобы порозумѣти цѣле щасте дѣтворы. Дѣточки певно до гробовои дошки не забудуть на той свѣтлый для нихъ день. По представленю бувъ прекрасный образъ зъ живыхъ особъ при бенґальскôмъ освѣтленю.

Вôдтакъ була ще деклямація Miss. Анны Цѣцюра. Згадати треба також, що пôдчасъ роздачѣ подарункôвъ черезъ цѣлый часъ спѣвавъ хоръ коляды засцено „pianissimo“, що выглядало прегарно. — По представленю бавились дѣти добру годину рôжныхъ дѣточихъ забавъ пôдъ проводомъ о. Н. Струтиньского та Мг. Й. Косового. — Доперва около 11 год. розишли ся всѣ домôвъ.

Та-що найважнѣйше, то се, що кôлькадесять долярôвъ буде чистого доходу, въ корысть увязненыхъ страйкерôвъ.

Головну заслугу въ тôмъ, що вôдбуло ся се представлене мае П. Е. Струтиньска, жена мѣсц. священика, котра не щадила нѣ здоровля нѣ труду, щобы точно вôдбувались проби та занялась цѣлымъ уряженемъ выставы.

Уборы були прекраснй. При розпродажи тікетôвъ найбôльше були помôчными: Мг. Ю. Хилякъ, С. Кисельовскій, Mrs. Ґижаня, Й. Косовый, Т. Лабовскій М. Паздрѣй и другй.

Усѣмъ, котрй потрудили ся и Впов. Публицѣ, котра такъ численно зôйшла ся, въ имени увязненыхъ страйкерôвъ складае сердечну и горячу подяку

Комітетъ
для збирання складовъ на увязненыхъ страйкерôвъ.

Френштонъ Пітсбурґъ, Па. Драге а міле Редакторе „Свободы“! Просѣмъ шумне и пекне подаць тоту вецъ до новінъ, до ведомосци шіцкімъ ґаліціянамъ. Гей, любі браца Ґаліціяне, нѣхто такъ не віґралъ яко ми зъ Угорщини Русіна, цозме пріялѣ тего кантора Василя Тилявского, бо будземе на Крісмусъ шіцке пулякі (торкі) есцъ, бо намъ обецалъ дацъ шіцкімъ куратором ай превелебному панові Шабові две торкі ай Федоркові зъ Френштонъ две, бо онъ естъ найстаршій кураторъ прі тотей руско словенскей церкві на С. С. ва 7 улѣци и онъ его пріялъ за дзівака. Але ми друге людзе не хцелѣ ша на то вгодзіцъ, бо про едно, цо онъ не може по нашему спевомъ цагацъ, а по друге за то, бо знаме добре, цо онъ вірабя зъ ґаліціянами. Але кедъ Федорко, яко кураторъ найстаршi въ тотей церкві, то онъ намъ такъ гуторілъ: Же Василь Тилявскі то же онъ будзе шіцкіхъ ґаліціянохъ бунтовацъ, жеби ходзілѣ до нашей руско-словенскей церкві и дасъ кельо дзеці ґаліційскіхъ подлакомілъ, цо тамъ поплѣ, бо имъ пограве на малихъ орґанохъ, цо зохабілѣ въ тотей церкві лѣтевскі людзе. Но и пограве тимъ дзецомъ транда польку, и людзі ґаліційскіхъ бунтуе. А якъ то не будзе робіцъ то доразъ зъ нѣмь автъ. Але онъ якъ може, такъ бунтуе людзі, ажеби го не віруцілѣ. Та южь обецалъ дацъ и трету торку кураторові Федоркові. Шакъ відзіцо ґаліціяне, бо ви лемъ кури едлѣ, по вамъ В. Тилявскі давалъ на керсцінахъ, а ми угорске Руснакі будземе есцъ торкі. Гурей, гурей форъ В. Тилявскі дзівакъ зъ Френштонъ Пітсбурґъ Па.

Іоанъ Гавріелъ Дзюрі.

Troy, N. Y.

Коли такъ подумаю собѣ про нюйоскихъ батярôвъ, то зъ дива не можу зôйти, якъ хрещеный чоловѣкъ може такъ страшно брехати. Шкода було тои воды, яку священикъ выллявъ на вашй головы. Во чогожь вы властиво хочете? — До того теперь дôйшло, що бомы хотять заступити Русинамъ мѣсце священикôвъ. Якъ тй собаки уѣдають на кождого священика. Нехай тй люде, що читають и дописують до „Брехнѣ“ зберуть ся разомъ на оденъ плейзъ та най куплять собѣ яку свиньску кучу та най пошиють изъ старыхъ шматôвъ рызы та най уберуть въ нихъ „редахторôвъ“, най они имъ попують, коли имъ жаденъ священикъ догодити не може. Але щобы мѣшали ся до нашахъ церковъ та парафій, то на тое мы имъ кажемо „ацю!“

Недавно написали они различнй дурницѣ и брехнѣ на нашого любого священика о. Нижанковского, що вôнъ насъ здирае, що зле вôдправляе и т. д. То мы такъ кажемо, що то есть пôдла брехня, бо такого порядку, якій есть у насъ за сего священика дай Боже усюды! Не здирають насъ, бо то не е жаденъ дерунъ, а ще зô своихъ доходôвъ вôдступають на нашй церковнй потребы. Мѣжь нами завели ладъ и спокôй та черезъ ихъ раду мы приходимо доперва до добра. Вôдправа ихъ есть красна, якъ ся належить, бо то священикъ такій якъ мае бути. Треба мати хиба псячу губу, абы на нихъ гавкати. Та впрочѣмъ не буду богато о тôмъ писавъ, бо горбатого и могила не напростуе. Тажь и зъ вами говорити, просто встыдъ, шкода моеи бесѣды. Але ще разъ вамъ тое повтаряю: Засѣ вамъ бортаки вôдъ нашои парафіи та нашого священика.

Въ имени всѣхъ чесныхъ парохіянъ,
Федю Волъ.

Всѣхъ тыхъ нашихъ братôвъ,

котрй жиють на фармахъ або знають деякй околицѣ фармерскй просимо уклôнно, щобы написали намъ слѣдуюче:

1. Якъ называе ся кольонія?
2. Якъ далеко до найближшого мѣста та якъ называе ся?
3. Якъ далеко до желѣзницѣ?
4. Яка тамъ переважно земля? (глинка, пѣсокъ, чорноземъ, перепускае чи не перепускае, чи е лѣсы, сѣножати, пасовиска, вода, чи багниста, гориста, степова).
5. Чи удають ся овочевй дерева?
6. Чи е будôвляный матеріялъ та чи дорогий?
7. Якй ґатунки збôжа удають ся въ тôй околици?
8. Якій тамъ климатъ? (яка зима, весна, лѣто, осѣнь).
9. Кôлько Русинôвъ жие вь тôй околици?
10. Чи е вже церковь, школа та дôмъ парохіяльный?
11. Чи е ще вôльнй землѣ, а если нѣ, то кôлько платить ся за акръ?
12. Кôлько требабы заплатити за готову, оброблену фарму разомъ зъ господарскими будынками?
13. Кôлько фармерôвъ моглобы еще въ тôй околици примѣстити ся?
14. Кôлько платить ся пересѣчно за коня, корову, вола?
15. Кôлько коштують конечнй господарскй машпны?
16. Якъ довго они самй суть на фармѣ и чого доробились?
17. Чи здорова и весела околиця?

Дуже сердечно просимо всѣхъ читателѣвъ „Свободы“, щобы зволили докладно на всьо тое вôдповѣсти, бо намъ сего потреба для дуже важного дѣла, а именно для орґанизации руского народу въ Америцѣ. Теперь и такъ въ довгй зимовй вечерѣ навкучить ся безъ дѣла сидѣти. Прошу лишь кождого вечера бодай на одно пытане вôдповѣсти, а не мине мѣсяць, то вже будемо мати тй такъ потрѣбнй намъ вѣдомости. Братя Русины! Невелычкимъ трудомь поможете великой справѣ! Тому надѣемо ся напевно, що тысячами надлетять до насъ листы зъ рôжныхъ сторôнъ Канады, Сполуч. Державъ та Бразилїѣ. Потрудѣть ся, просимо, для загального добра!

Редакція

УВАГИ.

Въ Mayfield, Pa. чимъ разъ больше варить ся. Но помагае и тое, що Шлянта зъ цѣлои силы розпинае ся за царославіемъ. Вôнъ, якъ зачуваемо, вже зачинае вчити ся у ksiendza батюшки богословія, та ще хоче спровадити „преосвященного“ Боруха, щобы го пôд'учивъ гласôвъ та ярмолоя, бо хоче вôстати попомъ. Асекуруе ся бѣдачиско на той случай, якъ невдовзѣ нажепуть го зъ почты.

Мейфилдчане (розумѣе ся лише такй „чеснй“ якъ Шлянта) тѣшили ся свого часу дуже изъ олифантского процесу. Та не знати, и втѣпить ихъ той процесъ, якій висить надъ ихъ головами, а якій они мусять програти. Во Русины зъ Олифанту не змѣнили своеи вѣры, тожь парохіяльный маетокъ мусить ся лишити при нихъ, але якъ то буде въ Мейфильдѣ? Прецѣнь о. Обушкевичь, яко бувшій парохъ зъ М., найвыразнѣйше въ кортѣ призвавъ біпопа Гобена и своимъ басомъ и цѣлоя парохіи. „Не смѣй ся братку зъ чужого припадку!“

Въ Р. А. Вѣстнику заявивъ публично о. Годобай, що спôльно зъ біскупомъ Гобеномъ заберуть ся до майфилдскои справы.

Знаемо, що богато людей есть невдоволеныхъ зъ переходу на царославіе и знаемо, що за кôлька днѣвъ розпôчнуть они акцію противъ цѣлого сего божевôльного кроку.

Ојсіес батюшка Ольшевскій захорувавъ, бѣдачиско на манію радикальну. Зриве ся зô сну и крпчить, що го дусять радикалы. Та манія появляе ся въ него такожъ часто на проповѣди и въ читальни. Сердечно спôвчуемо въ хоробѣ о. Ольш. и радимо щиро уживати якъ найчастѣйше поливаня головы зимною водою. Се якъ не поможе, то певно не зашкодить.

Дѣлимо ся зъ читателями „Свободы“ сумною звѣсткою. О. Обушкевичь онѣмѣвъ. Що правда, то ся нѣмота не проявляе ся завсѣгды. Богу дяковати, о. Об. дзвôнкимъ голосомъ спѣвае Службу божу, хрестить, ховае и вѣнчае — ся хороба проявляе ся выключно тогды, якъ хто згадае за мейфилдску справу. Вôнъ тогды и глухій и нѣмый и слѣпый, бо навѣть не бачить, що написано у „Свободѣ,“ А. Р. Вѣстнику, а хотьбы и въ любенькôй своѣй „Брехни.“ О сѣй слабости нашого „вѣрного“ греко-католика довѣдалисьмо ся завдяки о. Лавришину, „страшному“ другови о. Обушкевича.

„Господине“ Шлянта! Зле васъ вывчивъ о. Ольшевскій. Написалисьте въ „Брехни“ кусъ планно по нѣмецки. Не пише ся „Die Schlechtesten Fruchte“ але „Die schlechtesten“ мале „s,“ — и не фрухте але фріхте. На решту чекайте въ „Осѣ.“ Она васъ такъ любить, бо вы такій знаменитый матеріялъ и до сатиры и до гумористики и до карикатуры.

Жобенъ

Зъ французского Шарля Фолей.

По битвѣ коло Сальбефа, въ якôй мы здобули три тысячѣ набоѣвъ, сѣмдесять карабінôвъ, и сто паръ черевикôвъ, спочивали мы въ лѣсѣ Шеміе. Свѣжо вбитою дорôжкою йшли нашй вояки, а за ними я и о. Пішері. Вояки поспѣшали до поляны, вôдки пôднимавъ ся легенькій дымъ. Уже зъ далека середъ снованя нашихъ Вандейцѣвъ мы побачили огнище, при якому двѣ старй бабусѣ поралисъ коло величезного котла наповненого мясивомъ; дванацятофунтовй хлѣбы накладенй стосами стояли на муравѣ. Шелестъ листя заставивъ насъ оглянутись, и мы побачили Жобена, родомъ изъ Бельтіера, що двигаючи чоловѣка на плечахъ, перескакувавъ черезъ пеньки зрубу.

— Певно несе раненого товариша, — промовивъ я.

— Нѣ, нѣ! — озвавъ ся добрый панотець, якого лице наразъ захмаривъ выразъ трѣвожного суму. — Се вязень! Жобенъ пôдстрѣливъ його, потôмъ звязавъ йому руки й ноги. Ходѣмъ до нихъ!

И обертаючи ся нагло до мене, панотець промовивъ по тихо:

— Сей Жобенъ, вернувши зза Льоары, знайшовъ зô своеи хаты лише згарище; його молоду жѣнку й його дитину повѣсили Синй.*) Жобенъ лютый: боюсь, що вôнъ задумуе якусь жорстоку вôдомсту.

Коли мы догонили Жобена, вôнъ кинувъ свойого вязня передъ себе на мураву и вôддыхаючи звôльна набивавъ свôй мушкетъ. Панотець запытавъ його:

— Що тутъ робишь, Жобене? Иньшй пошли ѣсти; йди за нами.

Вôдслонюючи свои, бѣлй, вовчй зубы Жобенъ вôдповѣвъ понуро:

— Маю часъ. Напередъ побавлю ся троха зъ отсимъ лабачемъ.

И вôнъ показавъ на чоловѣка, що розчѣхраный, въ одежи пофалатанôй на шматки, обчорненый порохомъ та пиломъ, а очима забѣглыми кровю, стогнавъ вôдъ раны и вивъ ся въ путахъ, що вгрызались йому въ тѣло, стискаючи йому ноги й руки. Жобенъ говоривъ далѣ зъ дикою радôстю:

— Тай намучивъ ся я зъ нимъ! Удиравъ якъ заяць! Я поцѣливъ його нарештѣ въ колѣно, щобъ дôстати його въ руки живого. Вôнъ упавъ якъ довгій. Ось я й звязавъ його и завдавъ собѣ на плечѣ. Тутъ я спокôйный; нѣхто не вôдбере менѣ його. Ось якъ вôнъ веть ся, мовь хробакъ! Я жду, поки троха прийде до себе, а тодѣ завдамь йому муки.

Панотець Пішері перебивъ його голосомъ придушенымъ вôдъ зворушеня:

— Чейже не хочешь убити його, Жобене?

— Нѣ, не вôдразу, панотче, — мовивъ воякъ, ставлячи свôй карабінъ пôдъ деревомъ. — Нѣщо насъ не гонить: нехай еще потерпить троха передъ смертію.

Панотець поблѣдъ якъ стѣна.

— Зъ безъоружнымъ, звязанымъ, раненымъ чоловѣкомъ ты не зробишь сього.

Жобенъ выбухнувъ смѣхомъ.

— Ага, нѣ! Ось заждѣть лише, побачите!

Панотець выпростувавъ ся передъ нимъ и крикнувъ грôзно:

— Я тобѣ забороняю!

Очи вояка потемнѣли пôдъ його навислыми бровами; вôнъ вызиваючо выпнявъ напередъ груди.

— Забороняете? Якимъ правомъ? Не вы зловили його и вôнъ не вашъ! Панъ Стофле знае, скôлько я зазнавъ нещастя вôдъ Синыхъ; якого вязня уловлю, того вôнъ даруе менѣ! А вамъ зась до того, заберайте ся вôдси!

Супроти сього гнѣву панотець засоромивъ ся своеи сердитости. Вôнъ промовивъ лагôдно:

— Жобене, а якъ бы я попросивъ тебе: даруй менѣ сього нещасного? Вôддайте менѣ мою жѣнку й дитину и берѣть собѣ його!

— Яжь тобѣ не приказую, Жобене, я лише прошу тебе, прошу уклôнно!

Зъ роздутыми нôздрями, зъ затиснеными зубами Жобенъ повторявъ неподатливо:

— Не унижуйте себе просити мене, панотче, бо се марна просьба. Я маю воядке право и скористаю зъ него. Чимъ довше забавляете мене, тымъ бôльше муки зазнае сей.

Жобенôвъ поглядъ бувъ незломный. У панотця въ голосѣ звенѣло милосердє та розпука. Потôмъ, хочь усе ще блѣдый, вôнъ наразъ выпростувавъ ся нова жно и въ его словахъ затремтѣла якась екзальтація.

— Нехай и такъ! — промовивъ. — Роби зъ нимъ, що хочешь! Я просивъ тебе якъ чоловѣкъ чоловѣка. А теперь говорю до тебе якъ священикъ. Коли ты христіянинъ, закимъ замордуешь его, припадь на колѣна.

Жобенъ вагавъ ся нерадо.

— А то по що?

— Принадь на колѣна! — повторивъ панотець рѣшучо.

И вôнъ пôднявъ розпяте привязане до його шкаплѣра и наставивъ його передъ очи Жобенови.

— Вмѣешь еще Отченашь, Жобене?

— Щожь то, панотче, вважаете мене поганцемъ? Певно, що вмѣю!

— Коли вмѣешь, то зложи руки и выговори заразъ, дивлячись на Розпятого.

Жобенъ зложивъ руки и приговоривъ Отченашь. А коли вымовивъ отй слова: „И остави намъ долги наша, якоже и мы оставляемь должникомъ нашимъ“ — панотець перебивъ його:

— А розумѣешь тй слова, Жобене?

— Такъ, розумѣю, вôдповѣвъ Жобенъ глухимъ тономъ.

— Коли розумѣешь, то скажи ихъ ще разъ за мною, по тихо, въ глубинѣ твойого серця, цѣлуючи отсе чоло покалѣчене тернами и отихъ пять ранъ отвореныхъ та плачучихъ кровію.

Жобенъ поцѣлувавъ раны, пôднесенй до його устъ, а панотець середъ сутѣнку и глубокои тишѣ лѣса, голосомъ проймаючого жаху милосердя та повторивъ: „И остави намъ долги наша, якоже и мы оставляемь должникомъ нашимъ“.

Потôмъ скôнчивши вôнъ вôдступивъ на бôкъ, вôдслонивъ вязня и промовивъ зовсѣмъ попросту:

— Встань, Жобене... Теперь мучь и мордуй, коли можешь!

Та Жобенъ, не пôдводячи очей, майже такъ само блѣдый якъ и панотець, проворкотѣвъ:

— Не можу вже, панотче! Злость моя минула.

Переклавъ Иванъ Франко.

*) Сиными вôдъ синыхъ мундурôвъ звали Вандейцѣ французскихъ республиканцôвъ, котрй знесли польско-королѣвске ярмо.

Спôлкови товариства.

Нынѣ такій свѣтъ, що при кождôй роботѣ треба розуму и грошей. Ба навѣть грошей треба больше анѣжь розуму, бо найрозумнѣйшій чоловѣкъ безъ муки не спече хлѣба, а мѣжь тымъ и найдурнѣйшій за готовй грошѣ де-будь купить не лише хлѣба але и всього, що лишь душа забагне. — Про нашь рускій народъ можна се сказати, що вôнъ анѣ не мае досыть просвѣты анѣ достаточно грошей. Мы бѣднй и темнй! Чижь такъ однакъ мусить завсѣгды бути? Нѣ! Руска пословиця каже, що громада великій чоловѣкъ, и то есть правда. Подивѣть ся на тй величезнй каменицѣ въ Ню Йорку, котрй мають по 20 поверхôвъ и бôльше; хтожь ихъ побудувавъ якъ не люде. Оденъ чоловѣкъ хотьбы цѣле жите працювавъ, не поставивбы такого величезного будынку, але якъ робить тысячу людей, то и найбôльшу роботу выконають въ короткôмь часѣ. Ото маете маленькій образець, що може спôлка, де люде збирають ся на тое, щобы выконати одну роботу.

Такими великими каменицями у економічнôй роботѣ суть економічнй спôлки або компанїѣ. Де оденъ чоловѣкь мае за мало грошей, щобы провадити добрый бізнесъ, тамъ вôнъ збирае десятки або й сотки другихъ до помочи. Даймо на тое, я маю 100 долярôвъ. Якій жежь бізнесъ можу розпочати изъ такою сумою? Але якъ насъ буде такихъ 100, що дадуть по сотцѣ, то буде 10 тысячь долярôвъ, сума вже досыть показна, щобы зъ нею розпочати дѣло.

Майже кождый ощадный чоловѣкъ мае тутъ заппарованy яку тамъ соточку. А тй грошѣ дае вôнъ або першому лѣпшому бізнесменови на переховокъ або му плѣснѣють у скрини. И щожь зъ тыхъ грошей, якъ они лежать безъ пожитку. Чужихъ запомагаемо а про себе не дбаемо. Чижь не можна уже нѣякъ шпекуловати изъ малыми грôшми? Можна! лишь на се потрѣбно вôдваги за макове зерно а розуму хоть трохи. Вже и на американьскôй Руси богато людей навчили ся лучити въ компанїѣ и рунують доскональый бізнесъ.

Въ Shamokin, Yonkers, Mt. Carmel и другихъ мѣсцевостяхъ позакладали собѣ Русины спôлковй сторы и роблять свѣтлй интересы. За ихъ примѣромъ повиннй пôти Русины на всѣхъ плейзахъ. На що маемо збогачувати чужинцѣвъ а неразъ навѣть нашихъ найгôршихъ ворогôвъ. Нашй бізнесмены не годнй выдержати конкуренціи изъ богатѣйшими Анґликами, Словаками та Жидами, они не мають на стôлько капіталу, щобы куповати всьо, чого потребуемо и мимоволѣ мусимо ити до чужого.

Тому лучѣмь ся братя усѣ у спôлку. Даймо кождый по пару долярôвъ, а якъ усѣ дамо, тогды закасуемо усѣхъ. Вôдтакъ купуймо выключно въ нашихъ компанічныхъ сторахъ, не шукаймо чужихъ богôвъ, а скоро прийдемо до великого маетку и будемо мати великй зыски вôдъ вложеныхъ удѣлôвъ.

Та що найважнѣйше, то се, що будемо самй своими панами. Самй собѣ уложимо цѣну на товары, самй себе анѣ здирати, анѣ опуковати не будемо.

Попри сторовый бізнесъ, можемо мати и бізнесъ зъ вкладками щадничими, можемо куповати и гавзы и лоты, однымъ словомъ хапати ся усього, що принесе корысть и зыскъ.

Ану братя, подумаймо надъ отсимъ!

Иванъ Заможибѣда.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода"
часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати газету треба все-гда зъ горы (наперёдъ).

Грошѣ треба посылати въ реєстрованôмъ листѣ, або через экспресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або агента на експресовôмъ офисѣ, вôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошѣй достати.

Адресъ:
„SVOBODA"
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свой старый адресъ.

Безыменныхъ донисей не принимаємо.

Хто хоче, щобы его статьи, дониси и т.п. были надрукованй въ „Свободѣ" въ четверъ, той мусить присилати намъ тую статью або донисъ такъ, щобы мы ѐи достали найдальше въ попередну суботу.

НОВИНКИ.

— Памятайте на „Руско-Народный Домъ Эмиграцiйный въ Америцѣ" и высилайте жертвы до касiєра пôдъ адресою: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., а заразомъ увѣдомлѣть о томъ секретаря пôдъ адресою: Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str. Jersey City, N.J.

— Змѣстъ »Осы« ч. 5. оттакiй: Розрыта могила (зъ образкомъ), 4 Лѣтъ Йошка до Дюра, All right (зъ обр.), Священикъ и слуга, Зъ памятнымъ и таке буває (знаменитый вѣршъ), Помѣжъ приятелями, Вечерницѣ дурныхъ кôзъ въ Ню Йорку (зъ обр.), Цѣсарь и учитель, Злодѣй не абы якій, Вывченый сынъ, Вôдъ нынѣ за рôкъ (вѣршъ зъ обр.), Проповѣдь, Просвѣтителѣ американьскои Руси, Помѣжъ Русинами (зъ обр.), Въ судѣ, Новинки, Розумно говоривъ, Всьо одно- (зъ обр.), Праця, Якъ цыганъ просивъ ся на ночь, Якъ цыганчукъ ходивъ помѣжъ дощь, Капуста чи апетитъ (зъ обр.) и якъ хлопъ жартувавъ изъ пана. — Се число, якъ кожде, вôдзначає ся знаменитымъ гуморомъ и ѣдкою сатирою на всю голоту. Каждый Русинъ повиненъ собѣ ей запренумеровати, тымъ бôльше, що для читателѣвъ »Свободы« коштує на цѣлый рôкъ лише одного доллара.

Посылайте грошѣ на адресу: »Оса«, Box 375 Olyphant, Pa.

— Вôсна лютуе страшенно на грецкôмъ островѣ Фурнi: ей жертвою упало доси 1000 особъ, а другихъ кôлька е недужихъ. Власти не можуть нѣякъ обмежити пошести, бо темный жителѣ островôвъ не хотуть ити до шпиталѣвъ, лѣкарствъ и лѣкаряхъ.

Царь Иванъ Грôзный.

(Конець).

Та всего того було ще мало. Царь загадавъ запровадати „Оприччину", себто окружити себе людьми „опричными" (окремыми), що повиннй були помагати ему выкорѣнити всѣхъ его недругôвъ, усѣхъ, кого вôнъ пôдозрѣвавъ за непокôрнôсть. Тому вôнъ перебравъ ся въ Олександрôвску Слободу, геть за Москвою, и засѣвъ у палацу, обведенôмъ ровами та валами. Нѣхто не смѣвъ нѣ выѣхати звôдти, нѣ въѣхати туды безъ вѣдома царя; для того три верствы вôдъ Слободы стояла вôйскова сторожа. Царь живъ тутъ зô своими любимцями, мѣжь якими на першôмъ мѣсци були Басмановъ, Малюта Скуратовъ и Опанасъ Вяземскій. Любимцѣ назбирали до Оприччины зъ 6000 дворянъ, якимъ понадавано мнетки заграбованй вôдъ давнѣйшихъ панôвъ. Опричники складали цареви окрему присягу, якою зъобовязувались не тôлько доносити про все, що почують поганого про царя, але и не мати жадныхъ зносинъ зъ иншими людьми, нѣ зъ кимъ не ѣсти и не пити. А навѣть ихъ обовязкомъ було, якъ оповѣдають лѣтописцѣ, насилувати, мордувати земскихъ людей, грабувати ихъ домы, щобъ усюды выкликати страхъ та трѣвогу передъ царемъ. Тодѣшнй письменники пишуть, що опричники мали окремй вôдзнаки: собачу голову и мѣтлу, щобъ показати, що они кусають якъ собаки и вымѣтають усѣхъ ворогôвъ царевыхъ. Кождый доносъ опричника на земского чоловѣка мавъ вѣру; щобъ догодити цареви, опричникъ мусѣвъ вôдзначатись лютостію и безсердечностію. Бувало такъ, що опричникъ ѣде мѣстомъ и заверне въ склепъ до купця; тамъ его боять ся, якъ чумы; отъ вôнъ нѣбы купує щось, а тымъ часомъ пôдкине щобудь, а потôмъ прiйде зъ приставомъ и до тла зруйнує купця.

Або й такъ: опричникъ балакає зъ кôмъ на улици, потôмъ раптомъ схопивъ его и почне кричати, нѣбы той сказавъ ему образливе слово; опричникови вѣрять а образити царского опричника було смертельною провиною. Такимъ способомъ заводилась и вкорѣнялась у Московщинѣ покôрнôсть цареви и страхъ передъ его властю.

Чужоземцѣ, що пробували тодѣ въ Москвѣ, пишуть: „Якъ бы самъ сатана захотѣвъ придумати щось на згубу людей, то й вôнъ нѣчого не придумавбы лѣпшого вôдъ Опричины".

По заведеню Опричины лютй кары й муки збôльшились. Хутко бувъ страченый Олександеръ Горбатый-Шуйскій зъ сѣмнайцятилѣтнымъ сыномъ и иншй. Одныхъ силомôцъ постригали и засуджували въ монастырѣ, иншихъ высылали. Иванъ задумавъ знищити всѣ князѣвскй родины, щобъ не мати супôрникôвъ.

Въ Олександрôвскôй Слободѣ вôнъ запровадивъ у себе щось нѣбы монастырь; выбравъ 300 опричникôвъ, повбиравъ ихъ у чорнй рясы поверхъ вышиваныхъ золотомъ кафтанôвъ, а на головы давъ папафiи, самъ себе назвавъ игуменомъ, Вяземского кераломъ, Малюту Скуратова паламаремъ. Утреня зъ царского розказу тягнулась вôдъ четвертои до семои годины. О восьмôй усѣ ишли на службу божу, а по обѣдѣ царь Иванъ часто самъ ходивъ мучити вязнѣвъ, якихъ усе було досить. Ихъ цѣлыми сотками приводили до царя и богато изъ нихъ замучували на смерть въ его очахъ. То була найлюбѣйша царева розрывка; по такихъ крôвавыхъ забавахъ вôнъ бувавъ незвычайно веселый.

Але царь мавъ и иншй забавы. Довѣдаеть ся наприкладъ, що въ когось чи значного чи незначного е гарна жѣнка, тай каже своимъ опричникамъ, силою привести ей до него. Натѣшившись нею вôнъ вôддававъ ей на знущане опричникамъ, а потôмъ казавъ вôдвести до чоловѣка. Часами царь знущавъ ся и надъ знеславлеными чоловѣками. Одного разу вôнъ вôдôбравъ у одного урядника жѣнку, а потôмъ казавъ ей повѣсити надъ порогомъ его дому; у другого урядника повѣсили жѣнку на розказъ царскій надъ его обѣднымъ столомъ.

Але бôльшь усего цареви хотѣлось знищити всѣхъ непокôрныхъ его власти. Вôнъ боявъ ся и пôдозрѣвавъ кождого, въ кимъ бачивъ розумъ и незалежнôсть, кождого, хто не повзавъ передъ нимъ и его любимцями. Особливо ненавидѣвъ боярина Ивана Петровича Челяднѣна, але не мавъ за що причепити ся до него. Тодѣ Иванъ оскаржививъ невинного дѣда, нѣбы вôнъ хоче скинути его зъ престола й самъ стати царемъ. Царь прикликавъ боярина до себе, казавъ ему вбрати ся въ царску одежу, посадивъ на престолѣ, самъ почавъ клянятись ему до землѣ и говоривъ: „Будь здоровъ, царю всеи Московщины; ты дôставъ, чого хотѣвъ; я самъ зробивъ тебе царемъ, але маю право и скинути тебе зъ престола". При тыхъ словахъ вôнъ вгородивъ нôжь у серце боярина и казавъ убити его стареньку жѣнку. Заразъ по тôмъ Иванъ казавъ замучити богато значныхъ людей, обжалуваныхъ нѣбы то за змову зъ Челяднинымъ. Тогдѣ згинули: Куракинъ-Булгаковъ, Дмитро Ряполовскій, три князѣ Ростовскй, Петро Щенятѣвъ, Турунтай-Проньскій и богато иншихъ. Зъ наказу царя опричники хапали жѣнокъ засудженыхъ людей, знущались надъ ними, деякихъ приводили до царя, нападали на ихъ маетки, палили домы, мучили и убивали селянъ, роздягали до голого дѣвчатъ и заставляли ихъ ловити курей, а самй стрѣляли до нихъ. Тодѣ богато зô встыду вôдôбрали собѣ житє. Коли царь приѣздивъ зô своими опричниками до Москвы, то нарôдъ вглядѣвши ихъ, зô страху безъ памяти втѣкавъ, куды бачивъ; купцѣ въ вôдчиненыхъ склепахъ клали крамъ и грошѣ; на улицяхъ не було живои души; здавалось, що все вымерло.

Лишивъ ся лишь оденъ чоловѣкъ, що не мовчавъ и не боявъ ся говорити цареви правду въ очи; то бувъ московскій митрополитъ Филипъ. Царь не любивъ неподатливого митрополита и не допускавъ его до себе. Митрополитъ мôгъ бачити царя лише въ церквѣ. Въ мартѣ 1568 р. въ недѣлю приѣхавъ царь до Успеньскои церкви на службу зъ купою опричникôвъ. Усѣ були въ чорныхъ рясахъ и высокихъ черничихъ шапкахъ. По Службѣ царь пôдôйшовъ до митрополита и просивъ благословеньства. Филипъ мовчавъ и не звертавъ уваги на царя. Царь звернувъ ся до него другій и третій разъ. Филипъ усе мовчавъ. Нарештѣ царскй бояры сказали: „Святый владыко! Царь Иванъ Василевичь жадає у тебе благословеньства." Тодѣ Филипъ глянувъ на царя и сказавъ: „Кому ты думаешь догодити, перемѣнивши такъ видъ свого лиця? Бôй ся Бога, встыдай ся своеи багряницѣ. Вôдъ коли сонце сiяе на небѣ, не було чути, щобъ царѣ такъ бунтували свою державу. Доки въ московскôй землѣ буде беззаконiе? У всѣхъ народôвъ, у Татаръ, у поганцѣвъ е законъ и правда, тôлько у насъ нема. По всѣмъ свѣтѣ е охорона вôдъ злого и милсерде, тôлько въ нашôй землѣ не милують невинныхъ и праведныхъ. Опамятай ся! Пôмстить ся на тобѣ невинна кровь, выляна твоими руками".

„Филипе, — сказавъ царь, — ты надъуживаешь моеи добродушности. Ты хочешь противитись нашôй державѣ. Я занадто довго щадивъ тебе; теперь я заставлю васъ бунтарѣвъ каятись".

„Не можу, — вôдповѣвъ Филипъ, — слухати тебе бôльше нѣжь Бога. Я гость на землѣ и переселенець. Буду встоювати за правду, хочь бы прiйшлось приняти люту смерть".

Царь кипѣвъ вôдъ лютости и вернувши до дому зôбравъ духовныхъ, щобъ судити митрополита. Царскій духовникъ, протопôпъ Евстафій, суздальскій епископъ Пафнутій и иншй духовнй, щобъ догодити цареви и царскому наказу признали его винуватымъ. Прикликали Филипа, а вôнъ сказавъ: „Ты думаешь, царю, що я боюсь тебе, або боюсь смерти за справедливе дѣло? Менѣ вже бôльше якъ шѣстьдесять лѣтъ; я живъ чесно и правдиво. Такъ хочу й душу свою вôддати Богови". Царь казавъ ему правити службу на Михайла. Митрополитъ послухавъ; але коли вже мавъ розпочати службу, раптомъ вôйшовъ Басмановъ изъ опричниками. Они вôйшли въ вôвтаръ, зняли зъ митрополита митру, зôрвали церковну одежу, одягнули его въ подерту черничу рясу, вывели зъ церкви, замѣтаючи за нимъ слѣды мѣтлами, посадили на ґринджолы и повезли до Богоявленьского монастиря. Нарôдъ бѣгъ за нимъ слѣдомъ и плакавъ; митрополитъ на всѣ боки хрестивъ и благословивъ людей. Опричники кричали, лаяли и били митрополита мѣтлами. Въ монастирѣ царь казавъ заковати ему ноги въ деревлянй колоды, руки въ зелѣзнй кайданы и морити его голодомъ. По роцѣ Малюта Скуратовъ изъ царского наказу власными руками задусивъ Филипа, а черцѣ сказали, що Филипъ умеръ загорѣвши въ ночи въ келiи.

Такъ згинувъ чоловѣкъ, що вôдважно выступавъ противъ безмежнои царскои самовлады. Але такихъ духовныхъ було мало. Решта пôдлещувалась и догоджала цареви та пôдтримувала его власть.

Замучивши непокôрного митрополита, Иванъ Грôзный загадавъ про Новгородъ и Псковъ.

Московскй князѣ здавна ненавидѣли Новгорода и Пскова. Новгородскй и Псковскй землѣ не були завойованй Татарами и тамъ довго ще затрималась давна вѣчова свобода. Але скоро московскй князѣ змôцнили свою самовладу надъ иншими князѣвствами, то забрали въ свои руки й Новгородъ та Псковъ. Мы бачили, що батько й дѣдъ Ивана ходили туды зъ вôйскомъ и руйнували тй землѣ нѣбы ворожй. А теперь Иванъ Грôзный захотѣвъ ще бôльше змôцнити тамъ свою власть, а разомъ зъ тымъ нагнати страху на всю Московщину.

Въ грудни 1569 р. вôнъ зôбравъ усѣхъ опричникôвъ и богато дворянъ. Выбиравъ ся якъ на вôйну. Не тôлько Новгородъ и Псковъ, але й Тверь и иншй землѣ були засудженй на люту кару. Перше зазнало еѣ на собѣ мѣсто Клинъ. Опричники зъ царского наказу напали на него, били и вбивали всѣхъ, хто трафивъ ся. Переляканй, Богу душѣ виннй мешканцѣ не знали, що се таке, и розбѣгались куды хто мôгъ. Далѣ царь пôшовъ на Тверь. По дорозѣ нищили все и вбивали кождого, хто бувъ имъ не до вподобы.

Наблизившись до Тверѣ царь казавъ обступити мѣсто вôйскомъ изъ усѣхъ бокôвъ. По двохъ дняхъ опричники кинулись до мѣста, бѣгали по домахъ, нищили всяку домашню посуду, вырубували дверѣ, вôкна, забирали всякй хатнй засобы и крамъ: вôскъ, льонъ шкôры и т. и., скидали на купу, спалили, а потôмъ пôшли геть. Мешканцѣ почали думати, що на тôмъ и стане, що знищивши ихъ добро бодай ихъ лишать живыми. Та раптомъ опричники знову впадають до мѣста и починають бити кого запопали: чоловѣкôвъ, жѣнокъ, дѣтей; одныхъ пекли на огни, иншихъ шматували клѣщами, а вбитыхъ кидали въ Волгу. Зъ Тверѣ царь поѣхавъ у Соржокъ, и тамъ повторилось те саме. А все се робилось на те, щобъ нагнати народови страху передъ царемъ.

Зъ Торжа Иванъ подавъ ся на Вышнѣй-Волочокъ, Валдай и Яжелбицѣ. По обохъ бокахъ дороги опричники розбѣгались по селахъ, убивали людей и нищили ихъ добро.

Прибувши до Новгороду царь казавъ зôбрати всѣхъ значнѣйшихъ мешканцѣвъ и купцѣвъ, а також духовеньство и богато всякого иншого народу. Зôбравши всѣхъ до купы, Иванъ казавъ роздягати ихъ и мучити „невымовными муками", якъ говорить лѣтописець, а потôмъ кидати ихъ зъ моста въ рѣку Волховъ. Жѣнкамъ звязували на задѣ руки въ ногами, привязували до нихъ дѣтей и такъ скидали въ Волховъ; по рѣцѣ ѣздили царскй слуги зъ гаками и сокирами та добивали тыхъ, якй выпливали. „Пять тыжнѣвъ тягнулось невинно лютоване цареве", пише лѣтописець. А коли нарештѣ обридла цареви така розрывка, то вôнъ почавъ ѣздити по Новгородѣ, по монастыряхъ и селахъ, казавъ передъ своими очами палити хлѣбъ у стиртахъ, рубати коней, коровъ и всяку худобу, нищити купецкй товары, руйнувати склепы, ломити дворы и домы. Пôсля Иванового побуту новгородскій край уже зовсѣмъ збѣднѣвъ и обезлюдѣвъ. Царь хотѣвъ вôдняти у него силу, „выкорѣнити зъ него зраду", якъ говоривъ.

Зъ Новгорода царь поѣхавъ до Пскова зъ замѣромъ и сему мѣсту пригадати его свободу. Псковяно скаменѣли; гони сповѣдались, причащались, готовили ся на смерть. Псковскій воевода князь Юрій Токмаковъ казавъ порозставляти на вулицяхъ столы зъ хлѣбомъ-сôлю и всѣмъ наказавъ кланятись до землѣ та показувати знаки покôрности, коли царь буде в'ѣздити въ мѣсто. Иванъ пôд'ѣхавъ до Пскова въ ночи и спинивъ ся въ Микольскому монастирѣ на Любатовѣ. Тутъ вôнъ почувъ, що въ Псковѣ дзвонили у всѣхъ церквахъ и зрозумѣвъ, що Псковяне готують ся на смерть; а коли рано в'ѣхавъ у мѣсто, то ему було любо бачити покôрнôсть народу, що лежавъ покотомъ на землѣ. А найбôльше вражѣне зробивъ на него юродивый Микола. Вôнъ подавъ Иванови шматокъ сирого мяса. — „Я християнинъ и не ѣмъ мяса въ пôстъ", — сказавъ Иванъ. — „Ты гôрше робишь, — сказавъ ему Микола, — ты ѣси людске мясо". Потôмъ у Ивана здохъ улюбленый кôнь. Усе те такъ збентежило забобонного царя, що вôнъ нѣкого не вбивъ; але все-жь обрабувавъ церкву и богатьохъ мешканцѣвъ.

Вернувши до Москвы царь задумавъ женити ся вже третий разъ и зъ зôбраныхъ двохъ тысячь дѣвчатъ выбравъ собѣ на жѣнку Марту Василеву Собакину. Але передъ шлюбомъ царска молода заслабла. Царь подумавъ, що еи отроѣли и казавъ посадити на кôлъ брата другои своеи жѣнки Марiи, а также покарати смертiю свого любимця Грицька Грязного. Марта скôлька день по шлюбѣ вмерла. На другій рôкъ Иванъ зôбравъ духовеньство и примусивъ его позволити ему женитись четвертый разъ. На соборѣ бувъ головою новгородскій архiепископъ Леонiдъ, боягузъ, хабарникъ, низькопоклонный пôдхлѣбникъ. Нѣхто не важивъ ся пôдняти голосъ противъ царя и соборъ позволивъ цареви противзаконный шлюбъ. Царь оженивъ ся четвертый разъ изъ Ганною Олексовою Колтовскою. По роцѣ вона ему обрыдла, вôнъ постригъ еи въ черницѣ й замкнувъ у манастырѣ. Вôдъ тодѣ царь покликаючи ся на дозвôлъ церковного собора самъ дозволявъ собѣ шлюбы безъ лѣку. Въ одномъ старôмъ оповѣданю говорить ся, що въ падолистѣ 1575 Иванъ оженивъ ся зъ Марiею Довгорукою, а на другій день, пôдôзрѣваючи, що вона любила когось иншого, казавъ посадити еи въ вôзокъ, запрягти дикихъ коней и нагнати ихъ у ставъ, де нещаслива згинула. „Той ставъ, — пише Анґлійчанинъ Ґорсей, що живъ тодѣ въ Москвѣ, — то було правдиве пекло, брата адова: богато людей потоплено въ тôмъ ставѣ: рыбы годували ся тамъ до сыта людскимъ мясомъ и були незвычайно смачнй та придатнй для царского стола."

Хутко потôмъ царь оженивъ ся зъ Ганною Васильчиковою; вона не довго прожила зъ нимъ; конець еи невѣдомый. Потôмъ царь оженивъ ся зъ Василиною Мелентiевою, що такожь хутко зникла. Нарештѣ Иванъ выбравъ собѣ на жѣнку Марiю Федорову Нагу, зъ якою мавъ сына Дмитра.

Въ падолистѣ 1581 р. въ Олександрôвскôй Слободѣ сталась страшна подѣя: царь Иванъ Василевичь убивъ зелѣзною палицею свого старшого сына, також Ивана. Царевичь докорявъ батькови, що вôнъ побивъ его ваґôтну жѣнку, такъ що вона слѣдуючои ночи поронила. „Ты вже вôдôбравъ у мене двохъ жѣнокъ, хочешь вôдôбрати и трету и вже вбивъ у неи мою дитину". Иванъ за сй слова зô всеи силы вдаривъ сына палицею по головѣ. Царь отямивъ ся, кричавъ, рвавъ на собѣ волосе, кликавъ помочи, кликавъ лѣкарѣвъ. Усе було даремне, царевичь умеръ пятого дня. Въ початку 1584 р. у царя почалась страшна хороба: въ него почало щось гнити въ серединѣ; вôнъ моливъ ся, дававъ на бѣдныхъ, а потôмъ знову вертавъ ся до давнои нездержности. Нарештѣ 17 марта вôнъ умеръ.

. . . .

Отъ такій то бувъ першій московскій царь, першій „помазаникъ божій", якъ вôнъ называвъ себе. Та чи мôгъ вôнъ бути инакшій? Тôлько згадаймо, звôдки взялась, якъ повстала царска самовлада. Скоро лише московскй князѣ почали ити гъ гору, вôдъ тодѣ вони нѣчого не щадили, нѣ передъ чимъ не спинялись, абы змôцнити свою власть. Та власть зросла на народнôй бѣдѣ, на „татарскôй руинѣ". Протягомъ двохъ вѣкôвъ московскй князѣ ишли до своеи меты всякими хитрощами та насильствами, повзали передъ ханами, пôдкуплювали ихъ любимцѣвъ, набрѣхували на иншихъ князѣвъ, крали часть татарскои данины, приводили татарске вôйско, руйнували рускй мѣста и села. Такй поступки мусѣли вплынути погано на ихъ душѣ, на весь ихъ рôдъ. Вони зробились лютыми, хитрыми. До того ихъ псувала сама самовладнôсть. Власть завжды псуе людей. Чоловѣкъ що мае власть надъ иншими людьми, робить ся надутый, жорстокій, перестае дивити ся на людей, якъ на своихъ ближнихъ. Батько и дѣдъ Ивана Грôзного були холоднй и жорстокй, вони зъ молокомъ матери всысали оту жорстокôсть, оту навычку дивитись на себе, якъ на богôвъ земныхъ, а на иншихъ людей якъ на хробакôвъ, що повзають пôдъ ихъ ногами. Изъ такого великого роду, зôпсуваного властею та жорстокостiю, выйшовъ на свѣтъ кровожадный царь Иванъ Грôзный.

На нѣмъ була печать усего попередного житя московскихъ князѣвъ, цѣлого ихъ вывышеня, опертого на народнôмъ нещастю.

Написавъ Благовещенскій. Зъ рос. переложено и выдано заходомъ тов. „Просвѣта".

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель	о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь	С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ	АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.

Заст. касіера..........И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:

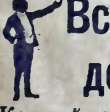
М. Турокъ................Priceburg, Pa.
Мих. Пачута...........Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ...........Jersey City, N. J.
Мих. Грапонь...........McKeesport, Pa.
Андрей Добошь..........Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ..............Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:

Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ. А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:

о. Н. Пôдгорецкій, box 81, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Кождый членъ платить на мѣсяць только **70** центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете **600** доляровъ посмертного, а 300 дол. за жену и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ житя, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ достанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекураціи (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ организаціяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своєи рускои организаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Просимо

Вп. секретарôвъ „Союза“, щобы подавали точнй адресы нововступившихъ дорослыхъ членôвъ „Союза“, записаныхъ на цѣле посмертне сейчасъ до редакціи „Свободы“. Такъ само просимо подавати намъ якъ найточнѣйше всякй змѣны адресôвъ членôвъ „Союза“, списъ членôвъ суспендованыхъ, выступившихъ, вымазаныхъ, вôдъѣхавшихъ до краю и умершихъ.

Редакція „Свободы“.

Повѣдомлене.

Взываю всѣхъ секретарôвъ М. Р. Н. С. братствъ належачихъ до Р. Н. С. щобы всѣ документы, мони ордеры, чеки або драфты посылали вôдъ теперь до нового головного секретаря.

S. JADLOWSKY, Box 76,
JERSEY CITY, N. J.

Дано въ Олифантъ, дня 10. децембра р. 1902.

о. Н. Стефановичь, гол. предсѣдатель Р. Н. С.

Оповѣщене.

Руске товариство „Зоря“ въ Ню Йорку скликуе головный рôчный мітинґъ на день 4. сѣчня 1903. о год. 6-ôй вечеромъ въ гали ч. 46. на A. Ave., на котрый мають явити ся всѣ члены товариства.

Важне повѣдомлене.

Всѣ рѣчи якъ чартеръ, печатка, книжки, друки, вôдзнаки и т. д., высланй гол. секретаремъ ко поодинокихъ вôддѣлôвъ суть власностію Р. Н. С. длятого при выступленю изъ Союза даный вôддѣлъ мае звернути всѣ рѣчи на адресу гол. предсѣдателя Р. Н. С.

Дня 20. децембра, 1902.

М. Стефановичь, гол. предсѣдатель Р. Н. С.

Въ мѣсяцю децембру с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

Ч. 16. Иванъ Прокопъ
принятый знову
Стефанъ Бурудъ
вымазанй:
Дорошь Елізі
Свичакъ Мих.
Сотакъ С. Елікъ
Чабала Мих.
Бибель Ник.
Субикъ Дмитро
Мадай Андрей
приступили:
Ч. 64. Єничикъ Василь
Кузенко Стефанъ
Ч. 3. Рейда Сильвестеръ (въ нов.)

ПОСМЕРТНІ † ВѢСТИ.

Фецяшко Конрадъ, членъ бр. св. П. и Павла и заразомъ членъ Р. Н. Союза, вôддѣлъ 55, померъ дня 27 октобра 1902 р. въ Carnegie, Pa. забитый при роботѣ колѣсовôй.

Вѣчная му память.

Оголошене.

Повѣдомляемо, що руске товариство „Зоря“ зъ Ню-Йорку числяче 26 членôвъ Андрей Кашеньскій, предсѣдатель, Михаилъ Тарнавскій 421 E. 5-st! New York, City, Василь Яхницкій, касіеръ приступило до Р. Н. С. Вôддѣлъ 69.

Єсли до 14 дней не надоспѣють жаднй протесты противъ ихъ принятя, зôстануть вписанй яко дѣйснй члены. Питсбурґъ, Па. 8 децембра, 1902 р.

Н. Стефановичь, гол. предсѣдатель, Р. Н. С.

Оповѣщене.

Братство Рож. Прес. Богородицѣ, ч. 16. въ Лансфордъ, Па. скликуе рôчный мітинґъ на день 4-го януарія 1903 р. до галѣ пôдъ рус. церквою. Найперше будуть прочитанй на мітинґу доходы и розходы зъ минувшого року, опôсля приступить ся до выбору нового уряду братства, а въ конци буде принимати ся новыхъ членôвъ при зниженю вступного.

Просимо всѣхъ членôвъ нашого братства зъ Lansford, Coal Dale, Hauto, Nesquehoning, Pa, абы зôйшли ся на сей мітинґъ пôдъ карок 1. доляра.

Братскій урядъ:
Теодоръ Плюта, предсѣдатель, Гарасимъ Сидорякъ секр. братства Мих. Терепанъ секретарь Р. Н. С.

Оповѣщене.

Братство Покрова Пр. Богородицѣ въ McAdoo, Pa. повѣдомляе всѣхъ своихъ членôвъ, що въ недѣлю 4. лат. януара 1903 буде звôльненый старый урядъ братства, котрый потрудивъ ся въ сѣмъ роцѣ немало въ рожныхъ справахъ, а на тое мѣсцѣ буде ся новый урядъ выбирати на рôкъ 1903. Взываеся проте кождого члена братства, щобы прийшовъ высше означеного дня на мітинґъ, бо хто безъ важнои причины не появить ся заплатить 1 доляра кары; такъ братскій статутъ приписуе.

Дмитро Капітула, секретарь.

Важне.

Братство св. Василія Вел. въ Priceburg, Pa. буде принимати новыхъ членôвъ (до братства и до „Союза“) черезъ три мѣсяцѣ: грудень, сѣчень и лютый за знижену цѣну, т. е. $3.00.

Русины вступайте до рускихъ братствъ и до „Р. Н. Союза“, бо то найлѣпша организація и найтаньша асекурація.

Андрей Гальчакъ, предсѣдатель, Юрко Фацятъ, секретарь.

Оповѣщене.

Дня 4. Януарія 1903 р. о 1-ôй годинѣ пополудни вôдбуде ся рôчный мітинґъ братства св. Іоана Хрестителя ч. 62 Р. Н. Союза въ Монессенъ, Па. На тôмъ мітинґу повиненъ явити ся безусловно кождый членъ братства, бо въ противнôмъ разѣ пôдпаде карѣ 1 доляра. Взывае ся тоже Тимка Горощака, Ивана Хому и Стефана Гаталу, щобы ся поставили на повысше означеный часъ на мітинґъ, бо инакше будуть выкрисленй зъ книги братства. Довгъ, якій хто виненъ до братскои касы мусить рôвножь на мітинґу заплатити.

Подае ся всѣмъ Русинамъ живучимъ въ Монесенъ и на охресности, що будуть мати добру нагоду приступити въ повысшôмъ дни до братства св. І. Хрестителя за 1 доляра вступнымъ, рôвночасно буде ся принимати новыхъ членôвъ до Союза.

Йосифъ Магутичь, предсѣд. Алекс. Горощакъ секр.

Оголошене.

Братство Усп. Пр. Богор. ч. 56. въ Allegheny, Pa. повѣдомляе всѣхъ своихъ членôвъ, що дня 4-го януара 1903 вôдбуде ся рôчный мітинґъ въ домѣ брата Василя Галайды N. 88 о годинѣ 2-ôй пополудни, на котрый мають ся явити всѣ члены якъ зъ близька, такъ само и зъ плейзôвъ, бо инакше пôдпадуть карѣ 1 доляра.

Програма мітинґу така:

1) Пересмотренй будуть всѣ братскй справы;

2) сколектоване залеглыхъ мѣсячныхъ вôдъ членôвъ и предложене докладного справозданя касового;

3) буде ся выбирати новый урядъ, а на конци буде ся принимати новыхъ членôвъ за зниженымъ вступнымъ.

Иванъ Бурка, предсѣдатель.

— **Дня 17-го Децембра 1902.** вôдбувъ ся рôчный мітинґъ братство св. Арх. Мих. въ Шамокинъ, Па. Урядниками на рôкъ 1903. зôстали выбранй одноголосно наступуючй: Димитрій Вислоцкій предсѣдатель, Димитрій Карпякъ заст. предсѣд., Семанъ Хорощакъ секретарь, Онуфрій Каиючокъ заст. секрет., Павло Котаньчикъ касіеръ. Опѣкуны хорыхъ: Стефанъ Дудра Shamokin, Pa. Теодоръ Челакъ Brady Иванъ Мадзелянъ Excelsior Иванъ Дитко Hicory Ridge. Ревізоры: Кондр. Котаньчикъ, Теодоръ Воргачъ, Йосифъ Пелешь Иванъ Вислоцкій полисманъ, Мих. Нарадзай дверникъ.

С. Хорощакъ.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. Союза.

Въ Пасейку. Н. Дж. вôдбувъ ся дня 7 дец. б. р. рôчный мітинґъ бр. св. О. Николая вôддѣлу Р. Н. Союза ч. 42. Выбрано слѣдуючій урядъ: предс. К. Здзеба, заст. предс. Г. Палубякъ, секр. братства Адамъ Ящишакъ, 187—3 str., секр. Союза Иванъ Шафронъ. 150 3 str. заст. Иванъ Войтовичь, кас. К. Петрикъ, заст. Н. Дутка, капітанъ, Гр. Пласконь. Контрольоры: Ал. Пелякъ, Ал. Секула.

Ухвалено, що всѣ братя, яко члены Р. Н. Союза зложать жертвы на увязненыхъ рускихъ страйкерôвъ а выбраный въ тôй цѣли комітетъ К. Здзеба, и Анд. Кузмичь, вже зачали збирати жертвы. и есть надѣя, що поважну суму зложать братя Союзане въ Пасейку. Хоть братство еще молоде бо основане 9 дец. 1900, то вже числить 377 дол. въ касѣ и около 45 членôвъ.

На тôмъ мітинґу бувъ присутный о. Ник. Пôдгорецкій, контрольоръ Союза. Мітинґъ вôдбувъ ся въ якъ найлучшôмъ порядку и спокою, и хотяй въ Пасейку для Русинôвъ, тяжкій воздухъ, бо хоть е 3 парафіи и 3 церкви (двѣ угорскй а 1 московска), то помимо того въ братствѣ пануе щирорускій духъ и проте е надѣя, що братство св. О. Николая буде и дальше розвивати ся якъ найлучше.

На увязненыхъ страйкерôвъ рускихъ зъ Олифанту жертвували.

Сколектовали Кузма Здзеба и Антôнъ Кузмичь въ Passaic, N. J.

О. Н. Пôдгорецкій	50
Иванъ Шафранъ	50
Данило Кидонь	50
Адамъ Ящишакъ	25
Павло Варна	25
Теодоръ Зубаль	25
Лукачь Марковичь	25
Гаврило Шипошь	15
Алексій Зепула	25
Иванъ Кузмичь	20
Афтанъ Кузмичь	25
Варвара Похна	15
Орина Кузмичь	25
Василь Кузмичь	25
Александра Васалыта	25
Иванъ Миталичь	25
Павло Нѣмець	50
Анастазія Голубъ	25
Александеръ Хованець	25
Василь Валчакъ	25
Теодоръ Валчакъ	25
Марина Кравчакъ	10
Андрей Рафель	10
Андрей Ищенко	10
Андрей Бавутяньскій	25
Анна Бобаль	10
Юстина Ядловска	10
Пелагія Ротко	10
Катерина Яценякъ	15
Фотія Марковичь	15
Иванъ Джунда	25
Николай Тымчатинъ	25
Анастазія Фучила	10
Анна Клаптавска	10
Кузма Здзеба	50
Дмитро Тымчатинъ	25
Марина Барна	10
Зофія Гандакъ	10
Танька Гавроньска	25
Катерина Гарагуцъ	25
Параска Гарагуцъ	25
Теодоръ Миланичь	25
Петро Сетла	25
Иванъ Сервасъ	25
Анна Здзеба	25
Єва Папайла	25
Єва Орлецка	20
Улька Ротавякъ	25
Катерина Трищила	10
Теодора Марковичь	10
Варвара Марцѣнякъ	15
Дмитро Милянъ	25
Ксения Милянъ	10
Василь Ковальчикъ	25
Онуфрій Брунда	25
Параска Жумиръ	25
Юстина Жумиръ	25
Андрей Яценякъ	10
Анна Телищакъ	25
Викторія Яценякъ	25
Єва Кунча	25
Анна Петришакъ	20
Улька Драбакъ	20
Анастазія Крайнякъ	20
Антôнъ Кузмичь	50
Петро Гнатъ	50
Матрона Чупакъ	25
Иванъ Войтовичь	25
Марина Савчакъ	15
Марина Кидонь	15
Семанъ Палиякъ	25
Пелагія Ревакъ	10
Василь Чуба	25
Иванъ Рижокъ	25
Костъ Петрикъ	25
Ваврикъ Тымошь	25
Таця Пелякъ	25
Анна Деркачь	50
Крестина Опуда	25
Параска Опуда	10
Фенна Мохнацка	15
Антошка Сова	25
Варвара Чупакъ	25
Теодозія Ібуръ	25
Єва Шептакъ	25
Юстина Фель	50
Марина Кащакъ	25
Андрей Ґайдошь	25
Иванъ Сакачь	50
Яцко Пелякъ	25
Стефанъ Пастырнакъ	25
Улька Грабчакъ	10
Тимко Носаль	25
Катерина Павлакъ	15
Лукачь Корба	10
Сап Herwarde Англикъ	25
А. М. Мабутъ	25
Юрко Рубацкій	25
Анна Марковичь	25
Анна Рущакъ	15
Томко Дорошь	25
Теодоръ Хованець	15
Йосифъ Левицкій	25
Михайло Ляшакъ	25
Германъ Романикъ	25
Юрко Волчко	25
М. Лукановичь	1.00
Йосифъ Тырпакъ	25
Марія Дромблей	15
Елисавета Масналь	25
Анна Кубала	25
Андрей Кухта	10
Я. Бекеръ	50
Варвара Ядловска	10
Разомъ	$27.40

Зъ Бреславъ. Па.

Дня 14. децембра с. р. вôдбули ся въ брата нашого Антона Пѣха хрестины здоровои и сильнои дочки, котра на св. хрещеню отримала имя Катерина. Всѣ запрошенй забавили ся дуже файно и прилично задяки гостиннымъ родичамъ. Господь Богъ най удѣлить нашôй маленкôй сестрѣ, щобы выросла на хорошу дѣвицю на потѣху и пôдпору родичамъ и на славу рускому народу. Родичамъ же желаю благая и многая лѣта.

При тôй способности зложили мы на рускихъ увязненыхъ страйкерôвъ:

Томко Швастъ	25
Стефанъ Поливка	25
Илько Дудусъ	25
Сидоръ Осюракъ	25
Йосифъ Леньо (молодшій)	25
Феськo Пѣтухъ	25
Йосифъ Новакъ	25
Иванъ Ковачь	25
Панько Леньо	50
Михайло Палиця	25
Иванъ Кравець	25
Юлія Скробала	10
Иванъ Імітрикъ	10
Сивакъ Микола	10
Катерина Поливка	10
Иванъ Патрилякъ	10
Разомъ	$3.50

Сумнымъ але на жаль правдивымъ есть, що найшли ся и такй межи нами, що не досыть, що ничого не дали, але и остро противъ тыхъ выступили, що охотно бодай таку малу жертву оферували; имена ихъ не подамь, але наколи такъ дальше будуть поступати то подамь публично въ ґазетѣ.

Оденъ зъ участникôвъ.

А Цимбаля зъ Monessen, Pa.	1.00
вже квітована сума	319.58
Сума	$360.48

Братя робôтники!

Трохъ Вашихъ братôвъ, честныхъ Русинôвъ и членôвъ „Союза“ сидить въ арештѣ. Достали ся они тамъ не за злодѣйство, або за яку другу провину, але за те, що пôдчасъ страйку боронили робôтничу справу. Братя! Жены и дѣти тыхъ 3 робôтникôвъ, хотять ѣсти а ихъ мужѣ и вôтцѣ сидять замкненй въ арештѣ! Але ще не конець на тôмъ, бо компаністы старають ся всѣми силами, щобы они були засудженй на довгй лѣта арешту.

Братя, поможѣть имъ! Се жь не чужй люде, а вашй рôднй братя; се не скебы, а юнійнй робôтники майнеры.

Жертвы присылайте на адресъ редакція Свободы, Svoboda, Box 418, Olyphant, Pa.

Кожда хочь и найменча жертва буде публично поквитована и за кожду хочь найменчу жертву дякуе вамъ въ имени увязненыхъ вже наперёдъ

Комітетъ.

Просимо нашихъ читателѣвъ, щобы при змѣнѣ адресы подавали также свôй давный адресъ.

Редакція.

Купуйте книжки!

Грошѣ присылайте наперёдъ.

За пересылку платимо сами.

Американьскій шляхтичь	15
Влипй, оповѣданя	1.00
Безъ працѣ, казка	20
Борба класъ	10
Багнітки	10
Библія мала	30
Байки молодшихъ и старшихъ	25
Богацько галасу за нечевъ, комедія	70
Величина и будова звѣздного свѣта	5
Возникъ Геншель	20
Великій Наборникъ	$4.00
Весела книжочка зъ образками	30
Вôдкрита Америки	10
Гумористика	10
Гамлетъ	90
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.00
Дика Напъ	60
Дослѣды зъ поли статистики	10
Думы и мрѣи	80
Духъ часу	80
Дезертиръ, Ковалева	60
Де що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що про землю	10
Давнй пригоды Конаха Сантвана	25
Енеїда Котляревского	60
Економічне положене рускихъ селян в Угорщинѣ, Е. Егана	10
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Записки школяра	20
За батька, драма	25
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	50
Календарь для Ам. Русинôвъ (1902)	50
Календарь Православный буковиньскій (1902)	40
Календар непольний 1902	20
Кльод Ґе	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Коваль Бассімъ	60
Катехизмъ	10
Казки Ґрімôвъ	25
Казки Ґрімôвъ опр.	40
Казки народнй	25
Казки народнй опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капиталъ и праця	10
Камяна душа	10
Карби — гуцульскі новелі	30
Кухарка руска	70
Казка про жида	10
Лихий попутав, опов. Мирного	20
Лис Микита	50
Лихій день, комедія	10
Лупь Заливайко	15
Молитвенникъ для дѣтей	10
Молитвенникъ для дѣтей	20
Микола Палянкъ	10
Нещитальникъ	50
Нашй звѣрята	25
Народнй казки	25
На доброхвйнй цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Ам.-Уг. Русинôвъ	15
Нарід в неволі	10
Наталка Полтавка	20
Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
Оповѣданя Марка Вовчка	30
Оповѣданя С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя Стороженка	10
Оповѣданя для дѣтей	20
Опришок Яношів	25
Пригоди Дон-Кіхота	40
Пѣснословець	40
Повѣсти Устіяновича	60
Протестъ галицкихъ Русинôвъ противъ надиреного тысячолѣтія	10
Про вôдступник. вôдъ рос православія	10
Покарана лож, комедія	10
Поезіи Федьковича	20
Подорожь до краю велитнів	25
Паньскі жарти	30
Рускій спѣванникъ брош.	40
„ „ оправл.	50
Розказы про силы природы	10
Русини пряшівской епархії	35
Розмова Полика зъ Русиномъ	10
Свекруха, комедія	30
Словарь російско-укр. (4 томы)	6.00
Сін казок	50
Словаки чи Русины	40
Тарасъ Бульба	80
Творы Ст. Рудайського	50
Тымко Гаврилюкъ	15
Хмельницкій и Хмельнищина	15
Чума горлячана	30
Читанка для III. клясы	40
Читанка для IV. клясы	50
Якъ повставъ свѣтъ?	15
Яблочникаръ, комедія	15
Як козам роги виправляють?	10

Замовляйте только тй книжки котрй тутъ поданй.

SVOBODA, Box 418, Olyphant, Pa.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѣ папары и повномочія. 03

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнѣ склянки доливае.
Є цигара, є и гаия
На мітинґи, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Гр. ЖУРАВЪ и Ал. ГОРБАЛЬ
—мають—
знаменито заряджений готель въ Derby, Conn.,
близько дипа, 94 Main Str.

Всѣ знають Гриця и Лешка, бо они добрѣ Русины! Обслужать васъ скоро и гречно. Товаръ мають добрый. Порадять краянамъ куда, де и якъ удаватись въ справахъ ґрунтовыхъ въ старôмъ краю. До свого заходѣтъ до свого!

Вже бы часъ и своихъ спомагати.

Також посылають грошѣ до всѣхъ частей свѣта тано, скоро и безпечно, бо зложили кавцію (заруку).

ВИКТОРЪ ВѢЛЮШЬ.
—:: Нотаръ Публичный. ::—

Залагоджуе всякі справы ґрунтовѣ и маєткові зъ старымъ краемъ. Выробляе повномочія, купуе або продае маєтки, веде процесы, довершуе подѣлу маєтковъ, колектуе грошѣ въ старого краю, увôльняе вôдъ асентерунку и т. п. Продае також шифкарты, посылае грошѣ до краю и асекуруе вôдъ огню и на житє за найнизшу цѣну.

Всѣ справы полагоджуе точно и скоро.

Порады удѣляе листовно або [illegible] зовсѣмъ безплатно.

VICTOR WILUSZ,
Notary Public,
205 Washington Str.
JERSEY CITY, N. J.

Dr. John Szlupas
328 Federal st. (мѣжъ полудневою 3 а 4-ою улицею.)
PHILADELPHIA, PA.

Знаменитый лѣкарь. Довголѣтна практика дала ему способнôсть стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае також свою власну аптику, въ котрôй выробляють ся дуже добрѣ и помочнѣ лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлôй околици знають добре Шлюпаса.

B. J. Keogh.

Продае всякѣ напитки темперенційнѣ, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНѢ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГѢ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЕ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

Вынаймае також „керичи" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦІЯЛИСТ
СЛАБОСТЕЙ
ЖІНОЧИХ,
ДІТЯЧИХ
І ВЕНЕРИЧНИХ.
Жени при породі дізнають особлившої опіки.

Office: 3 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. Телефон Nr. 1673

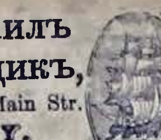
Юрко А. Прокоповичъ,
погребникъ, готельникъ, и Livery Stable
- Галя на митінґи и забавы, —
301 Jones Str., OLYPHANT, Pa

Юліянъ Копыстяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
224 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Первородный салюнъ руский. — Найлучшѣ напитки можна ту достати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого ґатунку, горѣвка доскональй, цигара дуже добрѣ.

Заходѣтъ Браты Русины до свого брата Юлья

Гавріилъ Дзядикъ,
130 Main Str.
DERBY, CONN.

Першій и одинокій рускій агентъ въ тыхъ околицяхъ и въ цѣлый Конектикутъ. Спродае шифкарты на всѣ лініи и на найлѣпшѣ шифы до и зъ всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ компанійныхъ.

Посылае грошѣ скоро, танно и безпечно до всѣхъ частей свѣта.

Мае також знаменито заряджений сторъ, ґросерню и бучерню. Мае на складѣ и продае краевѣ и американьскѣ патентованѣ медицины и розличнѣ дробязгові товары, якъ jewelry, stationery и кухоннѣ рѣчи.

Русины! Часъ вже перестати жидôвъ спомагати, коли все потрѣбне достанете на ту саму цѣну у свого старого знакомого. Мешкаю на 128 Caroline Str.

Нумеръ телефону 139—4.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложений ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшений, украшений и на ново уряджений. Новый домъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнѣ Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00

Заряджае нимъ: Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ ВАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НІЧ НЕ КОШТУЄ БАЧИТИ ТОВАР!

[illegible] ...ших спинок до манжетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнірика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного огляданя і відісланя назад на наш кошт єсли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати въ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане єще кишенковий ніж даром і всі річи оплачені реджістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ єсли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, Ill.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЬ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашь? Зводки вонъ?
— Та-жь краянъ нашь милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Танью надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины въ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрѣ ихъ обдерали и туманили, вызискували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

ЯКИМЪ ГАВРАНЪ
ґросерникъ въ SIMPSON, PA.

Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить кождый его знакомый) а все, що е въ его ґросерни, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВÔНЪ ПÔШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣтъ до него, най чужй не розпыхають черева нашою працею.

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купца? Она веде просто до

Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдной бабки на весѣлю.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.

Его офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускои церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa. 12

Гавріилъ Малинякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

Глухоту
також шум в ушах лїчить в найкоровшім часї. За тану цїну. Пишить сей час. Всякі поясненя дарои. Лїчимо навіть слабости, котрі взагалї вважають невилїчимими. Одинокий заклад сего рода в Америцї Руска клїніка St. Louis, No., 2933 Henrietta Str. 16 Aug 02

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякѣ потрбнѣ рѣчѣ до житя. якъ також можна купити убраня майнерскѣ и звычайнѣ.

Посылае також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ДІЯМЕНТОВЫЙ ЕЛЄКТРИЧНЫЙ ХРЕСТЪ,

званый також хрестомъ Вольта, зôставъ вôдкрытый кôлька лѣтъ тому въ Австріи. а задля своихъ великихъ приметъ розповсюдненъ ся скоро въ Нѣмеччинѣ, Франціи, Скандинавіи и другихъ европейскихъ краяхъ, где нынѣ уважають его за найсильнѣйше средство противъ ревматизму и другихъ слабостей.

Електричный Діяментовый Хрестъ лѣчить ревматизмъ мускулôвъ и суставôвъ, невралґію, болѣ въ цѣлôмъ тѣлѣ, нервовôсть, нервове ослабленє, безсонницю, пригнобленє, ґістерію, паралѣжь, трясене, ударъ, епілепсію, танець св. Віта, пальпітацію, нервовый бôль головы, и всѣ слабости нервового системy. Его добродѣйный вплывъ видно вже по кôлькохъ годинахъ, хотяй часомъ треба на него ждати кôлька день.

Коштуе доляра, при чѣмъ ґарантуе ся, що принесе стôлько корысти, що найлѣпшій електричный поясъ, що коштуе 15 або 25 рази тôлько. Нѣхто въ родинѣ хорый чи здоровъ, не повиненъ бути безъ Електричного Хреста, сего найлѣпшого средства противъ слабостямъ. Пришли доляра, а мы пôшлемо тобѣ оплаченый оденъ Електричный Діяментовый Хрестъ або 6 за 5 долярôвъ. Тисячѣ листôвъ вôдъ осôбъ, котрыхъ вылѣчивъ сей Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ его силы. Ось два зъ нихъ: Маламъ болѣ черезъ много лѣтъ; теперь есмь здорова. Діям. Електр. Хрестъ вылѣчивъ мене Каролѣна М. Пітерсенъ, Riechfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов. Панове: Вже 3 мѣсяцѣ ношу Діямент. Електр. Хрестъ. Давнѣйше мавъ я болѣ въ моихъ плечахъ, такъ що не мôгъ грати на скрипцѣ. Теперь чуюсь зовсѣмъ добре. Зъ поважанемъ. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900. — New Orleans, La. 28. лютого, 1902. — Пов. Панове: Въ залученю посилаемо Вамъ $5.00 на пять електричныхъ крестôвъ Тѣ, котрѣ мы передше одержали приносять чудесну помôчь. Просимо прислати якъ нейскорше. — СЕСТРЫ БЕНЕДИКТИНКИ. 2824 Douphine str. New Orleans, La.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72.
25 306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Трометтеръ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождôмъ часѣ можна достати такъ горячѣ якъ и зимнѣ перекуски. Потравы прилагодженѣ на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремѣ комнаты для родинъ. Найлучшѣ вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливѣ напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе братскѣ машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

ОДИНОКА РУСКА НАРОДНА ДРУКАРНЯ въ Ню-Йорку
ВАСИЛІЯ САРИЧА.
ВЫГОТОВЛЯЕ ВСѢ ДРУКАРСКИ ПРАЦѢ, чи фонетикою або етимольоґіею писани.

Пишѣть пôдъ адресою:
V. V. SARYCH,
517 E. 13th St., New York.

J. A. QUINN,

Одинокій погребникъ и бальсамовачь въ тыхъ сторонахъ. Мешкае на Ridge Str., Lansford, Pa. Людей, що мешкають въ Nesquehoning, Coaldale, Hauto, Summit Hill и Landsford обслужить чесно, тано и скоро. 11F02

ОТВОРѢТЬ ОЧИ

И ЧИТАЙТЕ, А ЩО ЧИТАЕТЕ, ТО СОБѢ ДОБРЕ ЗАУВАЖАЙТЕ.

Хто собѣ тіи стрôчки зауважае, той буде мати зъ того хосенъ

Если сте хори, уважайте, якому лѣкарови дасте ся лѣчити. Суть лѣкарѣ, котрѣ выдавають ся за краевыхъ лѣкарôвъ и выхваляють ся, же лишь они вмѣють Русиновъ лѣчити. Такѣ лѣкарѣ звычайно лѣчать краянôвъ и побирають вôдъ нихъ великѣ грошѣ, але имъ непомагають, бо невмѣють.

Незважайте на похвалы, що вôнъ учивъ ся въ Вѣдни, въ Парижи, Льондонѣ а ще може и въ Трінідадѣ, бо то е лишь хитрôсть, черезъ котру зловити хотять легковѣрныхъ краянôвъ, и ихъ тяжко зароблені долляры.

Если потребуете лѣкарскои помочи, удайте ся до добре звѣстного и вправленого лѣкаря, котрый вже тысячи и тысячи людей уздоровивъ, и котрый доказавъ, що заслугуе на довѣріе и добре имя, котрымъ вôнъ тѣшить ся и то е

Професоръ Коллинсъ.

Той славный, ученый, котрый мае незвычайну способнôсть духа и велику вправу въ лѣченю, лѣчить всѣ, якъ внутренѣ такъ и внѣшнѣ хоробы съ якъ найбôльшимъ успѣхомь. Особливу увагу звертае такихъ паціентôвъ, котрѣ були лѣченѣ тыми выхвалеными лѣкарями, що всьо лѣчать, але ничь невылѣчать.

Професоръ Коллинсъ заложивъ великій уставъ на лѣчене хорыхъ пôдъ именемъ:

Prof. Collins New York Medical Institute.

Той лѣкарскій уставъ выробивъ найлучше имя въ цѣлôй Америцѣ; идѣть где небудь, всюды учуете споминати его имя. И всюды знайдете людей, котрыхъ Проф. Коллинсъ зъ многихъ [illegible]жныхъ хоробъ уздоро[illegible]вивъ.

Если васъ инши лѣкарѣ неможуть вылѣчити, удайте ся зъ довѣріемъ до Професора Коллинса. Вôдвѣдайте его особисто, если можливо, або пишѣть до него по руски. Вôнъ зъ опису вашои слабости пôзнае що вамъ хибуе и можете бути певнѣ, що васъ выкуруе. Въ случаю если бы була ваша слабôсть невылѣчимою, вôнъ вôдъ васъ анѣ цента непрійме.

Невыкидайте грошей невыставляйте свое здоровле на небезпеченство, але если сте хорѣ, пишѣть безъ намыслу до Проф. Коллинса. Если вôнъ вамъ не поможе, то непоможе вамъ нѣкто, анѣ навѣтъ сто иншихъ „знаменитыхъ" лѣкарôвъ.

Незважайте на фалшивѣ оголошеня иншихъ лѣкарôвъ. То ничь незначить если хвалить ся зъ вôдки прибувъ, и где вôнъ бувъ, и где учивъ ся, але то едино значить, що вôнъ знае.

Если немаете доброго здоровя, вôдповѣдайте на слѣдуючи пытаня и зашлѣть се на адресу Проф. Коллинса:

Кашлете?
Вомѣтуете?
Худнете?
Маете вытокъ?
Зле ся чуете?
Маете гостець?
Болить васъ бôкъ?
Чи васъ чоло болить?
Маете розвôлнене жолудка?
Чуете ся змучеными?
Чи вамъ тече зъ ухъ?
Маете злый апетитъ?
Чи васъ въ горлѣ палить?
Маете бѣлй уплавы?
Чуете тисненє?
Чи сте слабого взроку?
Чи маете короткій вôддыхъ?
Чи васъ по ѣдженю болить?
Маете твердый стôлець?
Чи ся вамъ крутить голова?
Трясуть ся вамъ руки?
Чи ся легко зворушуете?
Чи васъ свербить скôра?
Сильно вамъ бе ся серце?
Чи чуете на нѣмъ тягарь?
Маете нечистый языкъ?
Чи васъ спане скрѣпляе?
Чуете бôль въ костяхъ?
Маете бôль въ плечахъ?
Чи васъ рѣже при моченю?
Чи маете корчѣ въ жолудку?
Чи ваше тѣло е мягке?
Чи маете хоробу матицѣ?
Чи легко ся лякаете?
Чи часто ся перестуджуете?
Чи маете неприемный пôтъ?
Чуете, що маете зафляґмлене горло?
Маете выразливѣ хоробы?
Чуете зиму въ нер[illegible]хъ?
Чуете порожнôсть въ головѣ?
Чи чуете, же маете горячу кровь?
Чи чуете, же маете л[illegible] голову?
Чи чуете ся бути цѣлк[illegible] розпаленымъ?
Бачите камѣнчики въ мочи?
Чи чуете всегда оспалôст[illegible]?
Чи потять ся вамъ ноги?
Чуете бôль на верху головы?
Чи сте рано змученый?
Палить васъ хребтова кôст[illegible]?
Неможете рано ѣсти?
Течуть вамъ слины зъ у[illegible]?
Маете слабу хребтову кôст[illegible]?
Ходите сгорбленый?
Бридить ся вамъ, коли ѣсте?
Чуете ся слабымъ и роздраж[illegible]неньмъ?

Проф. Коллинсъ мае многі тысячѣ листôвъ вôдъ уздоровленыхъ хорыхъ, котрѣ дякують ему горячими словами за уздоровленє. Тутъ подаемо вытягъ зъ кôлькохъ листôвъ.

Проф. Коллинсъ е найлѣпшимъ лѣкаремъ, якого я пôзнавъ въ житю. Уздоровивъ мене зъ хоробы жолудка.
Андрѣй Пирила.

За бôльшо роковъ терпѣла я на такъ звану жѣночу хоробу.
Проф. Коллинсъ уздоровѣвъ мене, коли другѣ не могли мене уздоровѣти.
Берта Зукаличъ

Пробувавъ я лѣчитись у многихъ лѣкарѣвъ, бо я самъ терпѣвъ на груду слабôсть за много лѣтъ.

Але тôлько [illegible] Професоръ Коллинсъ заслугуе похвалу.
Михаилъ Милеръ.

[illegible] грошѣ коштували мене выхваленѣ докторы, але не помогли менѣ. Проф. Коллинсъ уздоровивъ мене. Антôнъ Фирчакъ.

Хто е хорый нехай лишь напише Проф. Коллинсови а може бути спокôйный. Е се одинокій лѣкарь котрый если що скаже, то се и зробить.
Марія Полякъ.

Уставъ е вôтвореный кождого дня вôдъ 10 рано до 1 год., а по полудни вôдъ 2 до 5. Въ недѣлю тôлько вôдъ 10 рано до 1 по полудни.

Пишѣть въ якôй нибуть мовѣ пôдъ адресою:

Prof. Collins, NEW YORK MEDICAL INSTITUTE
140 West 34th St., New York

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю. бо тутъ дôстане найздоровшій и найтаншій напитки всякого роду и пораду, де найлучше купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуетакожь грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА.